

The Role of Khātam al-Anbiyā Construction Headquarters in Developing the Country's Energy Infrastructure and Its Impact on the Good Governance of the Islamic Republic of Iran

Pedram Yari¹ , Hassan Khodavardi²

Garineh Keshishian Siraki³

1. Department of Political Science, South Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

pedram.yari@iau.ac.ir

2. Department of Political Science, South Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran
(Corresponding Author).

hkhodaverdi@iau.ac.ir

3. Department of Political Science, South Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

g_keshishyan@iau.ac.ir

Received: 2025/12/10; Accepted 2026/02/15

Extended Abstract

Introduction and Objectives: Good governance (ḥukmrānī-yi khūwb) is a concept originated by the World Bank, later formulated as a model for governance. It is characterized by indicators such as rule of law (qānūnmindī), promotion of values (irtaqā-yi arzishhā), capacity building (ẓarfīyyatsāzī), accountability (pāsukhgūṭ), poverty reduction (kāhish-i faqr), participation (mushārat), efficiency (kāraṭ), and effectiveness (asārbakhshī), and assists institutions, organizations, and governments in achieving worthy and appropriate performance. In good governance, the government is not the sole active player; rather,

the private sector and civil society, which include non-governmental organizations and institutions, play an influential role in political, economic, and social developments. Given the status and importance of good governance in the development and progress of societies, it is evident that governments, states, and institutions seek to implement this model and realize its indicators. Khatam al-Anbiya Construction Headquarters (Qarārgāh-i Sāzandīgī-yi Khātām al-Anbiyā), as an institution and economic arm of the Islamic Revolutionary Guard Corps (IRGC), was established in 1989 (1368 H.sh.) by the order of the Supreme Leader, with its main objective being to strengthen the good governance of the Islamic Republic of Iran. Since its inception, this economic institution has actively participated in the execution and completion of projects in the fields of oil and gas, road and urban development, water and power, etc. Evaluating its performance is of great importance, as it allows for the assessment of both the Headquarters' functioning in executing these projects and its role as an institution within the good governance of the Islamic Republic of Iran.

Method: The research method is a mixed quantitative-qualitative approach (rawish-i talfīq-i kamī wa kayfī), utilizing questionnaires, library, and internet sources for data collection. In the case study, the Persian Gulf Star Refinery (Pālāyishgāh-i Sitārih-i Khalīj-i Fārs) was selected, and its efficiency and effectiveness were analyzed.

Good Governance Questionnaire: For the research, a good governance questionnaire was developed, focusing on seven indicators: efficiency, effectiveness, transparency (shaffāfiyat), promotion of values, rule of law, accountability, and capacity building. Questions related to these components were formulated and arranged with minor modifications.

Statistical population and sample: From among the energy experts (oil, gas, and petrochemicals) of Khatam al-Anbiya Construction Headquarters as the statistical population, 20 individuals were randomly selected as the sample size and participated in the study.

Data analysis: Subsequently, the questionnaires were statistically analyzed using SPSS software. Using the software data, both questions related to efficiency and effectiveness were analyzed and verified by the authors. Finally, based on the data related to the two mentioned components, the main research question and hypothesis were tested.

Questionnaire specifications: The good governance questionnaire consists of 42 items designed for the seven components of efficiency, effectiveness, promotion of values, capac-

ity building, transparency, accountability, and rule of law. This questionnaire falls into the category of closed, structured, and quantitative questionnaires. The reliability (pāyāyī) of the good governance questionnaire was obtained through Cronbach's alpha above 0.70, and content validity (rūyī-yi muhtawāyī) was used to assess the questionnaire's validity.

Results Analysis of the questionnaire data revealed that Khatam al-Anbiya Construction Headquarters received scores above 4 in all seven good governance indicators. Furthermore, the mean score for the role of Khatam al-Anbiya Construction Headquarters in developing the country's energy infrastructure and good governance was 4.44, which at the significance level of 0.05 and with 19 degrees of freedom is higher than the hypothetical population mean (3), and $t = 18.006$ is higher than the critical t -value. Therefore, the Headquarters has performed very desirably in the indicators of efficiency, effectiveness, promotion of values, capacity building, transparency, accountability, and rule of law in the fields of oil and gas, road and urban development, and water and power.

Additionally, the Headquarters' performance in constructing and completing the Persian Gulf Star Refinery indicates that the progress of this project over 6 years was 37%. With the intensification of sanctions and the withdrawal of foreign contractors, the Ministry of Petroleum entrusted the continuation of the project to Khatam al-Anbiya Headquarters, and the Headquarters succeeded in completing the project within 5 years. Currently, the Persian Gulf Star Refinery, with the production of over 50 million liters of gasoline, supplying strategic energy products, increasing daily gas condensate feedstock receipt by 120,000 barrels (from 360,000 to 480,000 barrels), achieving self-sufficiency and exporting gasoline, reducing environmental pollutants, supplying feedstock for the country's petrochemical plants, and producing liquid petroleum and gas oil, plays a significant role in the development of the oil, gas, and petrochemical industry. This demonstrates the efficiency and effectiveness of a project built by Khatam al-Anbiya Construction Headquarters.

Discussion and Conclusion: The research data clearly indicates that Khatam al-Anbiya Construction Headquarters executes projects with lower costs compared to domestic and foreign competitors in the two dimensions of efficiency and effectiveness, utilizing domestic technology and resources to complete projects. The outcomes of the Headquarters' performance in constructing and completing projects in the fields of oil and gas, road

and urban development, water and power, etc., clearly speak of development, prosperity, deprivation alleviation (raf'-i maḥrūmiyyat), progress, self-sufficiency, exports, and strengthening the country's infrastructure.

- **Capacity building:** By creating employment and utilizing specialized and elite forces, the Headquarters has strengthened the capacity-building component.
- **Transparency:** It was found that Khatam al-Anbiya Construction Headquarters, by collecting necessary information, assists the Headquarters' management in making appropriate decisions. Its performance in tenders and auctions, project execution, and their costs has been transparent, and it is subject to the audit organizations of the IRGC and the Ministry of Economic Affairs and Finance, as well as the National Tax Administration.
- **Promotion of values:** The Construction Headquarters has also performed desirably in promoting values.
- **Accountability:** Khatam al-Anbiya Construction Headquarters has had acceptable performance in realizing the accountability component, as the Headquarters, while having a clear policy for feedback on its performance, annually publishes its goals, plans, and performance, making them available to experts and the public.
- **Rule of law:** Furthermore, the Headquarters adheres to legal frameworks in tenders and auctions and does not benefit from any special privileges or rent-seeking advantages (rānt wa imtiyāz) compared to other companies.

Acknowledgement: The authors express their sincere appreciation to all professors and experts who contributed their insights to this research.

Conflict of Interest: The authors declare no conflict of interest in the conduct of this study.

Keywords: Good Governance (Ḥukmrānī-Yi Khwb), Khatam Al-Anbiya Construction Headquarters (Qarārgāh-I Sāzandigī-Yi Khātam Al-Anbiyā), Efficiency (Kārā'ī), Effectiveness (Ašarbakshī), Energy (Inirzhī).

Cite this article: Yari, Pedram, Khodavardi, Hassan, and Keshishian Siraki, Garineh (2026). The Role of Khātam al-Anbiyā Construction Headquarters in Developing the Country's Energy Infrastructure and Its Impact on the Good Governance of the Islamic Republic of Iran. *Journal of Religious, Spirituality, and Management Studies* 13(27): 7-46.

نقش قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام در توسعه زیرساخت‌های انرژی کشور و تأثیر آن بر حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران

پدرام یاری^۱ ، حسن خداوردی^۲

گارینه کشیشیان سیرکی^۳

۱. گروه علوم سیاسی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

pedram.yari@iaui.ac.ir

۲. گروه علوم سیاسی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

hkhodaverdi@iaui.ac.ir

۳. گروه علوم سیاسی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

g_keshishyan@iaui.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۹/۱۹؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۱/۲۶

چکیده گسترده

مقدمه و اهداف: حکمرانی خوب، مفهومی است که توسط بانک جهانی ابداع شد و بعدها به‌عنوان الگویی برای حکمرانی ترسیم شد. حکمرانی خوب، با شاخص‌هایی مانند قانونمندی، ارتقای ارزش‌ها، ظرفیت‌سازی، پاسخگویی، کاهش فقر، مشارکت، کارایی و اثربخشی شناخته می‌شود و به نهادها، سازمان‌ها و دولت‌ها کمک می‌کند تا عملکردی شایسته و درخوری داشته باشند. در حکمرانی خوب، دولت تنها بازیگر فعال نیست، بلکه بخش خصوصی و جامعه مدنی که شامل

سازمان‌ها و نهادهای غیردولتی است، نقش تأثیرگذاری بر تحولات حوزه سیاسی، اقتصادی و اجتماعی دارند. با توجه به جایگاه و اهمیت حکمرانی خوب در توسعه و پیشرفت جوامع، بدیهی است که حکومت‌ها، دولت‌ها و نهادها به دنبال اجرای این الگو و عملی کردن شاخص‌های آن باشند. قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام هم به‌عنوان یک نهاد و بازوی اقتصادی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۶۸ به دستور رهبر معظم انقلاب تأسیس شد و هدف اصلی آن تقویت حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران بوده است. این نهاد اقتصادی از بدو تأسیس، مشارکت فعالی در انجام و تکمیل پروژه‌های حوزه نفت و گاز، راه و شهرسازی، آب و نیرو و... داشته است و ارزیابی عملکرد آن اهمیت بسزایی دارد؛ زیرا هم کارکرد قرارگاه در انجام این پروژه‌ها مورد سنجش قرار می‌گیرد و هم نقش قرارگاه به‌عنوان یک نهاد در حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران مشخص می‌شود.

روش: روش پژوهش، روش تلفیق کمی و کیفی است و از پرسش‌نامه و منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شده است. در مطالعه موردی نیز پالایشگاه ستاره خلیج فارس انتخاب و میزان کارایی و اثربخشی آن تجزیه و تحلیل شده است. برای انجام تحقیق، پرسش‌نامه حکمرانی خوب، با تمرکز بر هفت شاخص کارایی، اثربخشی، شفافیت، ارتقای ارزش‌ها، قانونمندی، پاسخگویی و ظرفیت‌سازی تدوین شد و پرسش‌های مربوط به این مؤلفه‌ها با اندکی تغییر تدوین و تنظیم شد. سپس از میان کارشناسان حوزه انرژی (نفت، گاز و پتروشیمی) قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام به‌عنوان جامعه آماری ۲۰ نفر به‌طور تصادفی به‌عنوان حجم نمونه انتخاب شد و در تحقیق شرکت کردند.

در ادامه، پرسش‌نامه‌ها با کمک نرم‌افزار SPSS تجزیه و تحلیل آماری شد و با استفاده از داده‌های نرم‌افزار، هر دو پرسش مربوط به کارایی و اثربخشی توسط مؤلفان تجزیه و تحلیل و راستی‌آزمایی شد. در پایان هم با توجه به داده‌های مربوط به دو مؤلفه ذکر شده، پرسش اصلی تحقیق و فرضیه مورد سنجش قرار گرفت. پرسش‌نامه حکمرانی خوب دارای ۴۲ و برای هفت مؤلفه کارایی، اثربخشی، ارتقای ارزش‌ها، ظرفیت‌سازی، شفاف‌سازی، پاسخگویی و قانون‌مندی تنظیم شده است. این پرسش‌نامه، در دسته پرسش‌نامه‌های بسته، ساختاریافته و کمی قرار می‌گیرد. پایایی پرسش‌نامه حکمرانی خوب از طریق روش آلفای کرونباخ بالای ۷۰ صدم به دست آمده است و برای سنجش روایی پرسش‌نامه از اعتبار محتوایی استفاده شد.

نتایج: تجزیه و تحلیل داده‌های پرسش‌نامه نشان داد که قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام در همه هشت شاخص حکمرانی خوب، نمره بالاتر از ۴ دریافت کرده است. همچنین، میانگین نقش قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام در توسعه زیرساخت‌های انرژی کشور و حکمرانی خوب ۴/۴۴، در سطح $t = 0.05$ با درجه آزادی ۱۹ بالاتر از میانگین فرضی جامعه (۳) و $t = 18/006$ بالاتر از مقدار t بحرانی است. بنابراین، قرارگاه در شاخص‌های کارایی، اثربخشی، ارتقای ارزش‌ها، ظرفیت‌سازی، شفاف‌سازی، پاسخگویی و قانونمندی در حوزه‌های نفت و گاز، راه و شهرسازی و آب و نیرو، عملکرد بسیار مطلوبی داشته است.

همچنین، عملکرد قرارگاه در ساخت و تکمیل پالایشگاه ستاره خلیج فارس گویای آن است که پیشرفت این پروژه طی ۶ سال، ۳۷ درصد بوده است. با تشدید تحریم‌ها و خروج پیمانکاران خارجی، وزارت نفت ادامه پروژه را به قرارگاه خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام می‌سپارد و قرارگاه موفق می‌شود در مدت ۵ سال پروژه را تکمیل کند. اکنون هم پالایشگاه ستاره خلیج فارس با تولید بیش از ۵۰ میلیون لیتر بنزین، تأمین فرآورده‌های راهبردی انرژی، افزایش ۱۲۰ هزار بشکه‌ای دریافت خوراک روزانه از ۳۶۰ به ۴۸۰ هزار بشکه میعانات گازی، خودکفایی و صادرات بنزین، کاهش آلاینده‌های زیست محیطی، تأمین خوراک پتروشیمی‌های کشور و تولید نفت مایع و نفت گاز، نقش مهمی در توسعه صنعت نفت و گاز و پتروشیمی داشته است و این امر نشان‌دهنده کارایی و اثربخشی پروژه‌ای است که توسط قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام ساخته شده است.

بحث و نتیجه‌گیری: داده‌های پژوهش به‌وضوح مشخص می‌کند که قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام در دو بعد کارایی و اثربخشی، پروژه‌ها را با هزینه کمتری نسبت به رقبای داخلی و خارجی انجام می‌دهد و از تکنولوژی و منابع داخلی برای تکمیل پروژه‌ها بهره می‌گیرد. آثار عملکرد قرارگاه در ساخت و تکمیل پروژه‌ها در حوزه‌های نفت و گاز، راه و شهرسازی، آب و نیرو و... هم به‌وضوح گویای عمران، آبادانی، رفع محرومیت، پیشرفت، خودکفایی، صادرات و تقویت زیرساخت‌های کشور است. قرارگاه با ایجاد اشتغال و بهره‌گیری از نیروهای متخصص و نخبه، مؤلفه ظرفیت‌سازی را تقویت کرده است. در بعد شفاف‌سازی، مشخص شد که قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام، با جمع‌آوری اطلاعات لازم، مدیریت قرارگاه را در اتخاذ تصمیمات مناسب یاری می‌کند و عملکرد آن در مناقصه‌ها و مزایده‌ها، انجام پروژه‌ها و هزینه‌های آنها

شفاف عمل کرده و تحت سازمان‌های حسابرسی سپاه پاسداران و وزارت اقتصاد، سازمان مالیاتی کشور قرار دارد.

قرارگاه سازندگی در ارتقای ارزش‌ها هم عملکرد مطلوبی داشته است. قرار سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام در تحقق مؤلفه پاسخگویی هم عملکردی قابل قبول داشته است؛ زیرا قرارگاه ضمن داشتن خط‌مشی مشخصی برای بازخورد عملکردش، هر ساله، اهداف، طرح‌ها و عملکردش را منتشر کرده و در دسترس کارشناسان و عموم قرار می‌دهد. همچنین، قرارگاه در مناقصه‌ها و مزایده‌ها، چهارچوب‌های قانونی را رعایت کرده و هیچ رانت و امتیاز خاصی نسبت به دیگر شرکت‌ها ندارد. تقدیر و تشکر: از همه استادان و صاحب‌نظرانی که نگارندگان را در انجام این پژوهش یاری نمودند، صمیمانه سپاسگزاریم.

تعارض منافع: نویسندگان اعلام می‌کنند که هیچ‌گونه تعارض منافی در انجام این پژوهش وجود ندارد.

واژگان کلیدی: حکمرانی خوب، قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء، کارایی، اثربخشی، انرژی.

استناد: یاری، پدram، خداوردی، حسن، و کشیشیان سیرکی، گارینه (۱۴۰۵). نقش قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام در توسعه زیرساخت‌های انرژی کشور و تأثیر آن بر حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران. مجله مطالعات دین، معنویت، مدیریت ۱۳(۲۷)، ۴۶-۷.

مقدمه

حکمرانی خوب مفهومی است که توسط بانک جهانی ابداع شد و بعدها به‌عنوان الگویی برای حکمرانی ترسیم شد. حکمرانی خوب، با شاخص‌هایی مانند قانونمندی، ارتقای ارزش‌ها، ظرفیت‌سازی، پاسخگویی، کاهش فقر، مشارکت، کارایی و اثربخشی شناخته می‌شود و به نهادها، سازمان‌ها و دولت‌ها کمک می‌کند تا عملکردی شایسته و درخوری داشته باشند. در حکمرانی خوب، دولت تنها بازیگر فعال نیست، بلکه بخش خصوصی و جامعه مدنی که شامل سازمان‌ها و نهادهای غیردولتی است، نقش تأثیرگذاری بر تحولات حوزه سیاسی، اقتصادی و اجتماعی دارند.

با توجه به جایگاه و اهمیت حکمرانی خوب در توسعه و پیشرفت جوامع، بدیهی است که حکومت‌ها، دولت‌ها و نهادها به دنبال اجرای این الگو و عملی کردن شاخص‌های آن باشند. قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء (ع) هم به‌عنوان یک نهاد و بازوی اقتصادی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۶۸ به دستور رهبر معظم انقلاب تأسیس شد و هدف اصلی آن تقویت حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران بوده است. این نهاد اقتصادی از بدو تأسیس، مشارکت فعالی در انجام و تکمیل پروژه‌های حوزه نفت و گاز، راه و شهرسازی، آب و نیرو و... داشته است و ارزیابی عملکرد آن اهمیت بسزایی دارد؛ زیرا هم کارکرد سازندگی خاتم‌الانبیاء (ع) در انجام این پروژه‌ها سنجش می‌شود و هم نقش قرارگاه به‌عنوان یک نهاد در حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران مشخص می‌شود. با توجه به این مباحث، این تحقیق در پی شناخت نقش قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء (ع) در توسعه زیرساخت‌های انرژی کشور (نفت، گاز و پتروشیمی) و تأثیر آن بر حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران است. روش پژوهش، روش تلفیق کمی و کیفی است و از پرسش‌نامه و منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شده است. در مطالعه موردی نیز پالایشگاه ستاره خلیج فارس انتخاب و میزان کارایی و اثربخشی آن تجزیه و تحلیل شده است.

۱. پیشینه پژوهش

قائد و همکاران (۱۴۰۴)، «اثر شاخص‌های حکمرانی خوب بر ارتقای بهره‌وری انرژی در ایران» را بررسی کرده و به این نتیجه رسیده‌اند که بین انواع شاخص‌های حکمرانی خوب اثر حاکمیت قانون بر بهره‌وری انرژی در مقایسه با سایر شاخص‌های حکمرانی بیشتر است.

جوادی ارجمند و آقایی (۱۴۰۴)، در مقاله‌ای با عنوان «تأثیر شاخص‌های حکمرانی خوب بر توسعه علم و فناوری: مطالعه موردی سنگاپور» به این نتیجه رسیده‌اند که سنگاپور با بهره‌گیری از شاخص‌های حکمرانی خوب، توانسته به کشوری پیشرو در نوآوری‌های فناورانه تبدیل شود و رشد پایدار اقتصادی را تجربه کند.

واحدی و همکاران (۱۴۰۲)، در مقاله‌ای با عنوان «مدل‌سازی حکمرانی خوب در جمهوری اسلامی»، به این نتیجه رسیده است که حکمرانی خوب مستلزم اتخاذ رویکردی چندجانبه با چندین سیستم کنترل و توازن که می‌تواند از طریق تفکیک قوای نهادهای مختلف، از طریق مشارکت جامعه مدنی، رسانه‌ها و از طریق مشارکت یا پیمان‌هایی با بخش تجاری به دست آید.

کریمی مله و رهام (۱۴۰۱)، در مقاله‌ای با عنوان «شاخص‌های حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران در اجرای برنامه‌های پنج ساله توسعه (مطالعه موردی سند هفتم توسعه)» به نتیجه رابطه معنادار قوی بین مؤلفه‌های حکمرانی خوب (متغیرهای مشارکت. حاکمیت قانون و...) دست یافته‌اند.

مردانی شهر بابک و کلهری (۱۴۰۰) در مقاله‌ای با عنوان «مدل چابک‌سازی زنجیره تأمین سازمان‌های پروژه محور (مطالعه موردی: قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام)» نتیجه گرفته‌اند مدل چابکی زنجیره تأمین با برزش خوب به دست آمد و ابعاد تاب‌آوری و فناوری اطلاعات و زیرمؤلفه‌هایشان، مؤثرترین مؤلفه‌ها در چابک‌سازی و ابعاد سرعت و شایستگی در مراتب بعدی قرار دارند.

قاضی‌زاده و همکاران (۱۳۹۹)، مقاله‌ای با عنوان «شاخص‌های ارزیابی مدیریت دانش در سازمان‌های پروژه محور با استفاده از روش کارت امتیازی متوازن (BSC) (نمونه پژوهش: معاونت عمران قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام)» را تألیف کرده‌اند. به‌کارگیری نتایج این تحقیق، در راهبرد مدیریت دانش، ارزیابی و بهبود عملکرد کارشناسان و مدیران معاونت عمران قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام کمک و آن را ارتقا بخشیده و در نهایت ارزیابی کل سازمان را بهبود می‌دهد.

نیکوکار و همکاران (۱۳۹۶)، در مقاله‌ای با عنوان «طراحی الگوی وپایش راهبردی طرح‌های کلان قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام» نشان می‌دهند وپایش راهبردی در قرارگاه از سه مرحله تدوین، اجرا و ارزیابی تشکیل شده است.

میدری و خیرخواهان (۱۳۸۳) در کتاب حکمرانی خوب: بنیان توسعه، موضوعات مختلفی مانند

چهارچوب توسعه جامع، حکمرانی خوب: پیشینه و تکوین مفهوم، حکمرانی مردم‌سالار، حاکمیت قانون، سیاست شفافیت، حکمرانی خوب و مبارزه با فساد و... را بررسی و تجزیه و تحلیل کرده‌اند. بررسی ادبیات پژوهش نشان می‌دهد که تحقیقات گذشته در دو دسته قابل تفکیک است: دسته اول، موضوع حکمرانی را از جنبه‌های خاص بررسی کرده‌اند و دسته دوم، به ابعادی مانند مدل چابک‌سازی، مدیریت دانش و طراحی الگوی واپایش راهبردی درباره طرح‌ها یا کارکنان و ساختار قرارگاه خاتم‌الانبیاء علیه السلام پرداخته‌اند. نوآوری و رجحان این پژوهش نسبت به پژوهش‌های دیگر در چند نکته قابل ذکر است: هیچ تحقیقی تاکنون عملکرد قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیه السلام در حوزه حکمرانی خوب را بررسی نکرده است. دوم، این تحقیق به‌طور تخصصی به عملکرد قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیه السلام در حوزه انرژی می‌پردازد. سوم، این پژوهش با بررسی شاخص‌های هفت‌گانه حکمرانی خوب در عملکرد قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیه السلام در حوزه انرژی، نقش این نهاد اقتصادی در حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران را تجزیه و تحلیل می‌کند. چهارم اینکه، پژوهش عملکرد قرارگاه در ساخت پالایشگاه خلیج فارس از منظر دو شاخص اصلی حکمرانی خوب، یعنی کارایی و اثربخشی را بررسی می‌کند.

۲. مبانی مفهومی و نظری تحقیق

۲-۱. حکمرانی خوب: تعاریف و اصول

به‌دنبال برتری یافتن اقتصاد نهادگرا به جای اقتصاد نئوکلاسیک و شیوع جریان اقتصاد نهادگرا، امروزه ترویج مفاهیمی بنیادی، نظیر آنچه در رابطه قدرت با توسعه در نظریه آمارتیاسن و یا حکمروایی شایسته آغاز شده، ترویج یافته است. البته از اواخر قرن نوزدهم میلادی، پارادایم «حاکمیت پسندیده» نیز در پاسخ به مشکلات و فساد مدنی در حاکمیت کارفرمایان و دستگاه‌های سیاسی پدید آمد (Caves, 2005, p.122). در دهه ۱۹۹۰، بانک جهانی نخستین نهاد بین‌المللی بود که مفهوم حکمرانی خوب را در ترتیبات وام‌دهی به کشورهای در حال توسعه پذیرفت و این ایده را به عموم مردم معرفی کرد. در گزارش سال ۱۹۹۲ بانک جهانی با عنوان «حکمرانی و توسعه»، مفهوم حکمرانی خوب به‌عنوان روشی در نظر گرفته می‌شود که در آن از قدرت برای تنظیم منابع اقتصادی و اجتماعی یک کشور برای توسعه استفاده می‌شود

(1, p. 2021, uclg-aspac). بعد از بانک جهانی، دیگر نهادها و سازمان‌های بین‌المللی، مفهوم حکمرانی خوب را تعریف کرده و آن را بسط دادند.

کوفی عنان دبیر کل پیشین سازمان ملل: حکمرانی خوب تضمین‌کننده احترام به حقوق بشر و حاکمیت قانون، تقویت دموکراسی، ترویج شفافیت و قابلیت در مدیریت حوزه عمومی است (Weiss, 2000, p.797). براساس تعریف، «کمیسیون اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد آسیا و اقیانوسیه»،^۱ حکمرانی خوب فرایند سنجش چگونگی انجام امور توسط نهادهای و مدیریت منابع عمومی و تضمین تحقق حقوق بشر به شیوه‌ای اساساً عاری از سوءاستفاده و فساد و با توجه به حاکمیت قانون است (Pacific, 2025, p.1-2).

حکمرانی خوب به فرایندها و نتایج سیاسی و نهادی مربوط می‌شود که برای دستیابی به اهداف توسعه ضروری است. آزمون واقعی حکمرانی «خوب» میزان تحقق وعده حقوق بشر است: حقوق مدنی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی (Ohchr, 2025, p.1).

مؤلفان این مقاله با بررسی و خلاصه نظرات مختلف درباره حکمرانی خوب، این مفهوم را چنین تعریف می‌کنند: مدیریت و سیاست‌گذاری بهینه امور خصوصی و عمومی نهادها، سازمان‌ها و جوامع، به نحوی که موجب رفع فقر، استفاده از فرصت‌ها، حذف تبعیض و رانت‌پروری، پیشرفت و رفاه، ارتقای ارزش‌ها، افزایش کارایی، اثربخشی، شفاف‌سازی، پذیرش مسئولیت و پاسخگویی و پایداری به قانون شود. در این تعریف، ماهیت و مؤلفه‌های حکمرانی خوب به وضوح مشخص و از هم تفکیک شده است.

۲-۲. هفت اصل حکمرانی خوب

کارایی^۲ و اثربخشی^۳: کارایی، عمل به حداکثر رساندن بهره‌وری با حداقل اتلاف زمان یا هزینه است. کارایی صرفاً به معنای کاهش هزینه‌ها نیست؛ بلکه به معنای بهره‌گیری حداکثری از منابع است (Kram-er, 2025, p.1). مفهوم کارایی در چهارچوب حکمرانی خوب، استفاده پایدار از منابع طبیعی و حفاظت

---

1. Economic and Social Commission for Asia and the Pacific
2. Efficiency
3. Effectiveness

نقش قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء ﷺ در توسعه زیرساخت‌های انرژی کشور و تأثیر آن بر حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران ۱۹

از محیط زیست را نیز در بر می‌گیرد (Pacific, 2025, p.1-2). اثربخشی، توانایی تولید نتیجه مطلوب یا توانایی تولید خروجی مطلوب است. وقتی چیزی مؤثر تلقی می‌شود، به این معناست که نتیجه مورد نظر یا مورد انتظار را دارد یا تأثیر عمیق و مشخصی ایجاد می‌کند (Dictionary, 2011, p.1). اگر اثربخشی چیزی را اندازه‌گیری می‌کنید، در حال بررسی این موضوع هستید که کاری را که قرار است انجام دهد، تا چه اندازه آن کار را به نحو مطلوب انجام داده است. به‌عنوان مثال، اگر مایع ظرفشویی فقط مقدار کمی از میکروب‌های روی ظروف را از بین ببرد، اثربخشی ضعیفی دارد (Patel, 2021, p. 35). اثربخشی عمدتاً با بهره‌وری مرتبط است؛ به این معنا، اثربخشی و بهره‌وری در شاخص‌هایی مانند آموزش و توانمندسازی کارکنان، عدالت و توزیع عادلانه کیفیت عملیات، سرعت عملیات، انعطاف کار، هزینه واحد، رضایت و کیفیت زندگی کاری و حُسن مشارکت افراد، تعهد افراد و ارتباطات درست خلاصه می‌شود (ادیبی‌نیا، ۱۴۰۲، ص ۱۴۷).

شفافیت: یکی از وظایف مهم دولت در هر جامعه‌ای، تضمین مدیریت صحیح منابع عمومی است و شفافیت نقش حیاتی در این امر ایفا می‌کند. شهروندان حق دارند در مورد تصمیماتی که دولتشان می‌گیرد، نحوه تصمیم‌گیری‌ها و نحوه تخصیص منابع اطلاعات داشته باشند (govos, 2024, p.1). شفافیت نقطه مقابل پنهان‌کاری در تصمیم‌گیری است. پنهان‌کاری، امکان بروز فساد در تصمیم‌گیری را افزایش می‌دهد، حال آنکه شفافیت مانع از گسترش آن می‌شود. این معیار بر گردش آزاد اطلاعات و سهولت دسترسی به آن و آگاهی مستمر شهروندان از روندهای موجود استوار است (تقوی و تاجدار، ۱۳۸۸، ص ۵۴).

قانونمندی: قانون، عامل پیونددهنده مدیریت و حکمرانی خوب است. لازمه حکمرانی خوب وجود چهارچوب‌های قانونی مناسب و عادلانه است که بی‌طرفانه اعمال شود (مرکز مالگیری، ۱۳۸۵، ص ۶). حاکمیت قانون به معنای تبعیت تمامی شهروندان، به‌ویژه مدیران و زمامداران از قانون است. بدین ترتیب باید تمام اعمال حکومتی در چهارچوب قانون قرار گرفته و زمامداران، مسئول اعمال خود شوند (هاشمی، ۱۳۸۴، ص ۴۳۴).

پاسخگویی: پاسخگویی عبارت است از: عمل مسئول دانستن فرد یا افرادی مشخص در قبال وظایف محوله یا به عبارتی دیگر دلیل آوردن یا دلیل خواستن برای کارهای انجام شده و وظایف انجام نشده که

اصول حاکم برای آن عبارت است از: وجود تعریف شفاف از وظایف محوله، مشخص بودن مسئولیت انجام کار، تفویض ناپذیر بودن مسئولیت پاسخگویی در قبال امور محوله، مستند و مستدل بودن پاسخ‌ها (خانباشی و همکاران، ۱۳۹۰، ص ۳۳). پاسخگویی از جمله نیازهای اساسی برای حکمرانی مطلوب به شمار می‌آید. به‌طورکلی، هر مؤسسه‌ای باید نسبت به کسانی پاسخگو باشند که از نتایج تصمیمات آنها تأثیر می‌پذیرند. در ضمن این پاسخگو بودن بدون شفافیت و رعایت مقررات قانونی نمی‌تواند اعمال شود (امامی و شاکری، ۱۳۹۴، ص ۳۵).

ظرفیت‌سازی: یکی از ویژگی‌های کارکردی یک حکمرانی خوب، نظریه مربوط به دولت ظرفیت‌ساز و ساخت‌آفرین است ظرفیت‌سازی به دنبال تقویت توانایی یک سازمان یا نهاد برای دستیابی به نتیجه مطلوب است. ظرفیت‌سازی در این حوزه را می‌توان به صورت زیر تعریف کرد: حمایت از نهادها برای ایجاد و حفظ مهارت‌ها، زیرساخت‌ها و منابع در راستای دستیابی به مأموریت‌شان (Claussen, 2011, p.4). ظرفیت‌سازی هدفمند می‌تواند اطلاعات، دانش و مهارت‌های مورد نیاز گروه‌های کم‌درآمد یا سایر گروه‌های آسیب‌پذیر را تقویت کند تا آنها را قادر کند به مزایای گسترده‌تری از زیرساخت‌ها، مانند دسترسی به بازارها، مشاغل و خدمات، دسترسی پیدا کنند (inclusivinfra, 2025, p.1).

ارتقای ارزش‌ها: مقوله ارزش‌ها قبلاً در بین رویکردهای مدیریت جایگاه خاصی نداشت؛ اما اکنون ارزش‌ها نقش محوری در اداره سازمان‌ها ایفا می‌کنند. ارزش‌ها تکیه‌گاه سازمان و محور تصمیم‌گیری‌ها بوده و رمز بقا و پایداری سازمان‌ها محسوب می‌شود. ارزش‌ها، اجرایی شدن اهداف سازمان را تقویت و تسهیل می‌نمایند و در تصمیمات مهم و راهبردی به آنها رجوع می‌شود (فرهادی و برخوردار، ۱۳۹۲، ص ۸۲). مدیریت ارتقای ارزش‌ها، بر تحریک افراد، توسعه مهارت‌ها و ارتقای هم‌افزایی و نوآوری با هدف حداکثر نمودن عملکرد کلی سازمان تأکید دارد. ارتقای ارزش در سطح سازمانی تکیه بر یک فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش دارد که این ارزش، منافع ذی‌نفعان و رضایت مشتریان (داخلی/خارجی) را به صورت توأم در نظر می‌گیرد (علیمردانی، ۱۳۹۸، ص ۲۱-۱۳).

۳. تجزیه و تحلیل پرسش‌نامه حکمرانی خوب

۳-۱. روش اجرای تحقیق

برای انجام تحقیق، پرسش‌نامه حکمرانی خوب، با تمرکز بر هفت شاخص کارایی، اثربخشی، شفافیت، ارتقای ارزش‌ها، قانونمندی، پاسخگویی و ظرفیت‌سازی تدوین و پرسش‌های مربوط به این مؤلفه‌ها با اندکی تغییر تدوین و تنظیم شد. سپس از میان کارشناسان حوزه انرژی (نفت، گاز و پتروشیمی) قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیه السلام به‌عنوان جامعه آماری ۲۰ نفر به‌طور تصادفی به‌عنوان حجم نمونه انتخاب شد و در تحقیق شرکت کردند. در ادامه، پرسش‌نامه‌ها با کمک نرم‌افزار SPSS تجزیه و تحلیل آماری شد و با استفاده داده‌های نرم‌افزار، هر دو پرسش مربوط به کارایی و اثربخشی توسط مؤلفان تجزیه و تحلیل و راستی‌آزمایی شد. در پایان هم با توجه به داده‌های مربوط به دو مؤلفه ذکر شده، پرسش اصلی تحقیق و فرضیه مورد سنجش قرار گرفت.

۳-۲. تجزیه و تحلیل پرسش‌نامه

پرسش‌نامه حکمرانی خوب دارای ۴۲ و برای هفت مؤلفه کارایی، اثربخشی، ارتقای ارزش‌ها، ظرفیت‌سازی، شفاف‌سازی، پاسخگویی و قانونمندی تنظیم شده است. این پرسش‌نامه، در دسته پرسش‌نامه‌های بسته، ساختاریافته و کمی قرار می‌گیرد.

۳-۳. روایی ابزار جمع‌آوری داده

اعتبار یا روایی با این مسئله سروکار دارد که یک ابزار اندازه‌گیری تا چه حد چیزی را اندازه می‌گیرد که ما فکر می‌کنیم (سرمد و همکاران، ۱۳۹۳) روایی پرسش‌نامه حکمرانی خوب توسط اساتید و متخصصان این حوزه تأیید شده است.

۳-۴. پایایی ابزار جمع‌آوری داده

قابلیت اعتماد یا پایایی یک ابزار عبارت است از درجه ثبات آن در اندازه‌گیری هر آنچه اندازه می‌گیرد؛ یعنی اینکه ابزار اندازه‌گیری در شرایط یکسان تا چه اندازه نتایج یکسانی به دست می‌دهد.

پایایی پرسش نامه حکمرانی خوب از طریق روش آلفای کرونباخ بالای ۷۰ صدم به دست آمده است و برای سنجش روایی پرسش نامه از اعتبار محتوایی استفاده شد.

۳-۵. تحلیل سؤالات

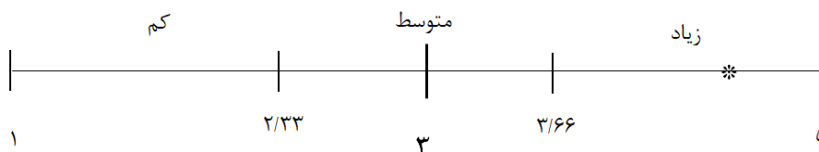
سؤال اول تحقیق: کارایی قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء علیهم السلام چه نقشی در توسعه زیرساخت های انرژی کشور و حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران ایفا کرده است؟

براساس اطلاعات جدول (۱) و طبق آزمون t تک نمونه ای انجام گرفته ملاحظه می شود که میانگین نقش کارایی قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء علیهم السلام در توسعه زیرساخت های انرژی کشور و حکمرانی خوب ۴/۵۲، در سطح $\alpha = ۰/۰۵$ با درجه آزادی ۱۹ بالاتر از میانگین فرضی جامعه (۳) و $t = ۲۰/۳۸$ بالاتر از مقدار t بحرانی است. در نتیجه نقش کارایی قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء علیهم السلام در توسعه زیرساخت های انرژی کشور و حکمرانی خوب در سطح بالا گزارش شده است ($p < ۰/۰۵$, $\bar{x} < ۵$, $۳/۶۶$). همچنین میانگین گویه های آن نیز در سطح بالا گزارش شده است ($p < ۰/۰۵$, $\bar{x} < ۵$, $۳/۶۶$).

جدول ۱. نقش کارایی قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء علیهم السلام در توسعه زیرساخت های انرژی کشور و حکمرانی خوب و گویه های آن

متغیر	تعداد	درجه آزادی	میانگین	انحراف استاندارد	P	آمار t
۱. قرارگاه خاتم الانبیاء <small>علیهم السلام</small> خطمشی واضحی نسبت به مقاصد این سازمان در انجام پروژه های انرژی ارائه داده است.	۲۰	۱۹	۴/۵۵	۰/۵۱	۰/۰۰۰	۱۳/۵۸
۲. قرارگاه خاتم الانبیاء <small>علیهم السلام</small> پروژه های حوزه انرژی را با هزینه کمتر و در مدت زمان کوتاه تر نسبت به شرکت ها و پیمانکاران خارجی تکمیل کرده است.	۲۰	۱۹	۴/۶	۰/۵	۰/۰۰۰	۱۴/۲۳

۱۳/۵۸	۰/۰۰۰	۰/۵۱	۴/۵۵	۱۹	۲۰	۳. قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیه السلام</small> معتقد به این است که داشتن اطلاعات، مستلزم بازبینی مؤثر و قاعده‌مند کیفیت پروژه‌های تکمیل نشده در حوزه انرژی است.
۱۰/۲۵	۰/۰۰۰	۰/۵۲	۴/۲	۱۹	۲۰	۴. قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیه السلام</small> ، پروژه‌های حوزه انرژی را در موعد مقرر تحویل داده است.
۱۶/۱۷	۰/۰۰۰	۰/۴۷	۴/۷	۱۹	۲۰	۵. قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیه السلام</small> از اطلاعات به دست آمده در رابطه با کیفیت پروژه‌های تکمیل شده حوزه انرژی، در فرایندهای برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری‌های بعدی استفاده می‌کند.
۲۰/۳۸	۰/۰۰۰	۰/۳۳	۴/۵۲	۱۹	۲۰	نقش کارایی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء <small>علیه السلام</small> در تأمین زیرساخت‌های انرژی کشور و حکمرانی خوب

پیوستار (۱): نقش کارایی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیه السلام در توسعه زیرساخت‌های انرژی کشور و حکمرانی خوب و گویه‌های آن

داده‌های جدول شماره ۱ نشان می‌دهد که همه شاخص‌های کارایی نمره بالایی کسب کردند و نمره میانگین، ۴/۵۲ است که نشان‌دهنده کارایی بالای قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیه السلام در توسعه زیرساخت‌های انرژی کشور و تحقق حکمرانی خوب است. از میان شاخص‌های پنج‌گانه کارایی، استفاده از اطلاعات قبلی برای پروژه‌های آینده با میانگین ۴/۷ بالاترین نمره و مدیریت قرارگاه در تحویل به موقع پروژه‌ها با ۴/۲۰ کمترین نمره را کسب کرده است. با وجود این، نمرات این شاخص‌ها در مقایسه با شاخص‌های دیگر ارزیابی شده است و همه شاخص‌ها به عدد ۵ که بالاترین میزان نمره است، نزدیک هستند. همچنین، میانگین پنج شاخص کارایی ۴/۵۲ است که نمره بسیار بالایی برای عملکرد قرارگاه خاتم‌الانبیاء علیه السلام محسوب می‌شود.

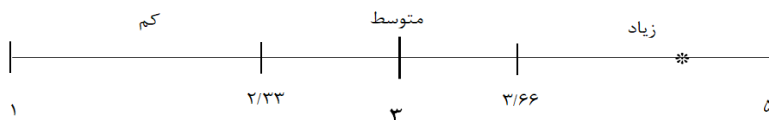
سؤال دوم تحقیق: اثربخشی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام چه نقشی در توسعه زیرساخت‌های انرژی کشور و حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران ایفا کرده است؟

مطابق جدول (۲) و براساس آزمون t تک نمونه‌ای انجام گرفته ملاحظه می‌شود که میانگین نقش اثربخشی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام در توسعه زیرساخت‌های انرژی کشور و حکمرانی خوب $4/39$ ، در سطح $\alpha = 0/05$ با درجه آزادی ۱۹ بالاتر از میانگین فرضی جامعه (۳) و $t = 15/66$ بالاتر از مقدار t بحرانی می‌باشد. در نتیجه نقش اثربخشی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام در توسعه زیرساخت‌های انرژی کشور و حکمرانی خوب در سطح بالا گزارش شده است ($p < 0/05$, $5 < \bar{x} < 3/66$). همچنین میانگین گویه‌های آن نیز در سطح بالا گزارش شده است ($p < 0/05$, $5 < \bar{x} < 3/66$).

جدول ۲. نقش اثربخشی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام در توسعه زیرساخت‌های انرژی کشور و حکمرانی خوب و گویه‌های آن

متغیر	تعداد	درجه آزادی	میانگین	انحراف استاندارد	P	آمار t
۱. قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیهم‌السلام</small> در انجام و تکمیل پروژه‌های حوزه انرژی توانسته است اهداف و منافع مردم و دستگاه‌های حاکمیتی جمهوری اسلامی ایران را مدیریت قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیهم‌السلام</small> خطمشی واضحی از نقش‌ها و مسئولیت‌های مربوط به مدیران اجرایی و غیراجرایی ارائه داده و آن را در عمل به کار گرفته است.	۲۰	۱۹	۴/۵	۰/۵۱	۰/۰۰۰	۱۳/۰۷
۲. قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیهم‌السلام</small> خطمشی واضحی از نقش‌ها و مسئولیت‌های مربوط به مدیران اجرایی و غیراجرایی ارائه داده و آن را در عمل به کار گرفته است.	۲۰	۱۹	۴/۵	۰/۶	۰/۰۰۰	۱۱/۰۵
۳. قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیهم‌السلام</small> نقش‌های مدیران، معاونان و دیگر مسئولان را از یکدیگر تفکیک کرده و کنترل مقابله‌ای برای هر کدام از اختیاراتشان فراهم آمده است تا در مورد نقش‌هایشان مذاکره کنند.	۲۰	۱۹	۴/۲۵	۰/۵۵	۰/۰۰۰	۱۰/۱۶

متغیر	تعداد	درجه آزادی	میانگین	انحراف استاندارد	P	آمار t
۴. قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیه السلام</small> مسئولیت‌های مربوط به خود در پروژه‌های حوزه انرژی را شناسایی نموده و تصمیماتی در جهت تحقق اهداف و مقاصد این نهاد با لحاظ نمودن منافع گروهی و سازمان‌های ذی‌نفع اتخاذ می‌نماید.	۲۰	۱۹	۴/۴۵	۰/۶	۰/۰۰۰	۱۰/۷۲
۵. قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیه السلام</small> این اطمینان را ایجاد نموده‌اند که سازمان به اطلاعات قابل اطمینان در مورد طیف نظرات مردم، کارشناسان و رضایت تمام گروه‌های جامعه از عملکرد این قرارگاه در پروژه‌های انرژی دسترسی داشته و به‌طور مؤثر، نقطه نظرات کارشناسان را به کار می‌گیرد.	۲۰	۱۹	۴/۴	۰/۵۹	۰/۰۰۰	۱۰/۴۶
۶. قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیه السلام</small> از طریق آزمون و به چالش کشاندن پیشنهادات از طریق مدیران اجرایی یا از طریق درگیر کردن خود در هر شکل‌دهی استراتژی از ساده‌ترین مرحله توانسته به مسئولیت خود در قبال استراتژی‌ها نائل آید.	۲۰	۱۹	۴/۳	۰/۷۳	۰/۰۰۰	۷/۹۳
۷. قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیه السلام</small> در راه توسعه پیگیر استراتژی سازمان، قضاوت و داوری در مورد کمک به تنظیم، میزان تغییراتی که می‌تواند موفقیت قرارگاه در پروژه‌های انرژی را تضمین کند، آگاهی کسب نموده است.	۲۰	۱۹	۴/۳۵	۰/۴۸	۰/۰۰۰	۱۲/۳۳
۸. قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیه السلام</small> برای کارمندان، معاونان و مدیران اجرایی شرح شغلی تدوین شده که به آنها کمک می‌کند تا بدانند در پروژه‌های حوزه های انرژی، در چه چیز از آنها انتظار می‌رود.	۲۰	۱۹	۴/۴	۰/۵	۰/۰۰۰	۱۲/۴۵
نقش اثربخشی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء <small>علیه السلام</small> در تأمین زیرساخت‌های انرژی کشور و حکمرانی خوب	۲۰	۱۹	۴/۳۹	۰/۳۹	۰/۰۰۰	۱۵/۶۶

پیوستار (۲): نقش اثربخشی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبياء علیه‌السلام در توسعه زیرساخت‌های انرژی کشور و حکمرانی خوب و گویه‌های آن

جدول شماره ۲ نشان می‌دهد که پاسخ‌دهندگان به همه هشت شاخص اثربخشی، نمره بالاتر از ۴/۳۰ داده‌اند. نمره میانگین اثربخشی ۴/۳۹ است و از این نظر، قرارگاه خاتم‌الانبياء علیه‌السلام در توسعه زیرساخت‌های انرژی کشور و حکمرانی جمهوری اسلامی ایران نمره بسیار بالایی کسب کرده است. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که میزان کارایی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبياء علیه‌السلام بسیار مطلوب و رضایت بخش است. در میان شاخص‌های هشت‌گانه، دو شاخص عملکرد قرارگاه در تأمین اهداف و منافع مردم و دستگاه‌های حاکمیتی جمهوری اسلامی ایران، به‌کارگیری خط‌مشی واضح نسبت به نقش‌ها و مسئولیت‌های مدیران اجرایی و غیراجرایی با میانگین ۴/۵ بالاترین نمره و تفکیک نقش‌ها و ایجاد فضای مذاکره میان مدیران با میانگین ۴/۳۰ کمترین نمره را کسب کرده‌اند.

سؤال سوم تحقیق: ارتقای ارزش‌های قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبياء علیه‌السلام چه نقشی در تحقق حکمرانی خوب در جمهوری اسلامی ایران ایفا کرده است؟

براساس اطلاعات جدول (۳) و طبق آزمون t تک نمونه‌ای انجام‌شده ملاحظه می‌شود که میانگین نقش ارتقای ارزش‌های قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبياء علیه‌السلام در تحقق حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران ۴/۵۲، در سطح $\alpha = 0/05$ ، با درجه آزادی ۱۹ بالاتر از میانگین فرضی جامعه (۳) و $t = 19$ بالاتر از مقدار t بحرانی است. در نتیجه نقش ارتقای ارزش‌های قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبياء علیه‌السلام در تحقق حکمرانی خوب در سطح بالا گزارش شده است ($p < 0/05$ ، $\bar{x} < 5$ ، $33/66$). همچنین میانگین گویه‌های آن نیز در سطح بالا گزارش شده است ($p < 0/05$ ، $\bar{x} < 5$ ، $3/66$).

جدول ۳. نقش ارتقای ارزش‌های قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیه السلام در تحقق حکمرانی خوب و گویه‌های آن

متغیر	تعداد	درجه آزادی	میانگین	انحراف استاندارد	P	آمار t
۱. قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیه السلام</small> تلاش دارد تا به انتظارات مختلف مردم و حاکمیت و تلاش در جهت بهبود عملکردش در پروژه‌های حوزه انرژی، سازمان‌های بازرسی و کارشناسان پاسخگویی داشته باشد.	۲۰	۱۹	۴/۶۵	۰/۴۸	۰/۰۰۰	۱۵/۰۷
۲. تلاش و التزام به شفافیت و آشکاری در تصمیمات و استفاده از منابع از جمله تلاش‌هایی بوده است که توسط قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیه السلام</small> صورت گرفته است.	۲۰	۱۹	۴/۵	۰/۶	۰/۰۰۰	۱۱/۰۵
۳. کوشش در جهت ارائه خدمات مناسب و نادیده گرفتن منافع شخصی در سرلوحه اقدامات قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیه السلام</small> در پروژه‌های حوزه انرژی بوده است.	۲۰	۱۹	۴/۷۵	۰/۵۵	۰/۰۰۰	۱۴/۲۲
۴. ارتقا ارتباط مناسب با دیگر سازمان‌ها و نهادهای دولتی و غیردولتی و حفظ پیوندها با محیط و سازمان‌های نیرویی از جمله تلاش‌هایی بوده است که توسط قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیه السلام</small> صورت گرفته است.	۲۰	۱۹	۴/۳۵	۰/۵۸	۰/۰۰۰	۱۰/۲۸
۵. ارتباط فعالانه و از روی میل با مردم، دیگر نهادهای حاکمیت، کارشناسان حوزه انرژی و کارمندان در یک چهارچوب ارتباطی پذیرفته شده در سرلوحه اقدامات قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیه السلام</small> بوده است.	۲۰	۱۹	۴/۳۵	۰/۴۸	۰/۰۰۰	۱۲/۳۳
نقش ارتقای ارزش‌های قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء <small>علیه السلام</small> در تحقق حکمرانی خوب	۲۰	۱۹	۴/۵۲	۰/۳۵	۰/۰۰۰	۱۹

پیوستار (۳): نقش ارتقای ارزش‌های قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیه السلام در تحقق حکمرانی خوب و گویه‌های آن

نتایج جدول (۳) نشان می‌دهد که نمره میانگین ارتقای ارزش‌ها ۴/۵۲ است که نمره بسیار مطلوبی برای سنجش این مؤلفه حکمرانی خوب قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام است. از آن منظر، قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام توانسته است عملکرد رضایت‌بخشی در جهت ارتقای ارزش‌ها داشته باشد. از میان شاخص‌های پنج‌گانه ارتقای ارزش‌ها، کوشش در جهت ارائه خدمات مناسب و نادیده گرفتن منافع شخصی با نمره میانگین ۴/۷۵ بالاترین نمره و ارتقا ارتباط مناسب با دیگر سازمان‌ها و نهادهای دولتی و غیردولتی و ارتباط فعالانه و از روی میل با مردم، دیگر نهادهای حاکمیت، کارشناسان حوزه انرژی و کارمندان سازمان با نمره میانگین ۴/۳۵ به‌طور مشترک کمترین نمره را دریافت کرده‌اند.

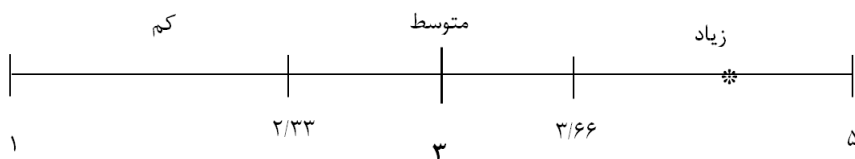
سؤال چهارم تحقیق: شفاف‌سازی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام چه نقشی در تحقق حکمرانی خوب در جمهوری اسلامی ایران ایفا کرده است؟

مطابق جدول (۴) و براساس آزمون t تک نمونه‌ای انجام شده ملاحظه می‌شود که میانگین نقش شفاف‌سازی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام در تحقق حکمرانی خوب ۴/۳۳، در سطح $\alpha = 0/05$ ، با درجه آزادی ۱۹ بالاتر از میانگین فرضی جامعه (۳) و $t = 14/62$ بالاتر از مقدار t بحرانی است. در نتیجه نقش شفاف‌سازی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام در تحقق حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران در سطح بالا گزارش شده است ($p < 0/05$, $\bar{x} < 5$, $3/66$). همچنین میانگین گویه‌های آن نیز در سطح بالا گزارش شده است ($p < 0/05$, $\bar{x} < 5$, $3/66$).

جدول ۴. نقش شفاف‌سازی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام در تحقق حکمرانی خوب و گویه‌های آن

متغیر	تعداد	درجه آزادی	میانگین	انحراف استاندارد	P	آمار t
۱. عملکرد قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیهم‌السلام</small> در حوزه انرژی، برای کارشناسان، جامعه و رسانه‌ها از شفافیت برخوردار است.	۲۰	۱۹	۴/۳۵	۰/۵۸	۰/۰۰۰	۱۰/۲۸
۲. قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیهم‌السلام</small> در حوزه انرژی، اطلاعات مناسبی را در راستای اهداف خود در اختیار دارد که تجزیه و تحلیلی قوی و شفافی را به همراه جزئیات کامل در اختیار مدیران قرار می‌دهد.	۲۰	۱۹	۴/۴۵	۰/۶	۰/۰۰۰	۱۰/۷۲

۱۰/۱۶	۰/۰۰۰	۰/۵۵	۴/۲۵	۱۹	۲۰	۳. در قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیه السلام</small> این اطمینان وجود دارد که اطلاعات مربوط به پروژه‌های حوزه انرژی از مباحث فنی و اجرایی به موقع، عینی و به‌طور شفاف ارائه می‌شود و این اطلاعات به‌طور مستقیم با تصمیمات اتخاذ شده مرتبط است.
۱۲/۳۳	۰/۰۰۰	۰/۴۸	۴/۳۵	۱۹	۲۰	۴. مدیریت قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیه السلام</small> نسبت به فراهم آوردن اطلاعات و مشاوره‌ای که مورد نیاز حکمرانی خوب است، از منابع مختلف اطلاعاتی با میل و رغبت عمل می‌کند.
۸/۷۵	۰/۰۰۰	۰/۶۳	۴/۲۵	۱۹	۲۰	۵. مدیریت قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیه السلام</small> به حدی رسیده است که قدرت داوری نسبت به اطلاعات مورد نیاز خود در حوزه‌های انرژی را داراست.
۱۴/۶۲	۰/۰۰۰	۰/۴	۴/۳۳	۱۹	۲۰	نقش شفاف‌سازی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء <small>علیه السلام</small> در تحقق حکمرانی خوب

پیوستار (۴): نقش شفاف‌سازی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیه السلام در تحقق حکمرانی خوب و گویه‌های آن

همه شاخص‌های مورد بررسی مؤلفه شفافیت، نمره عالی یعنی بالای ۴ را کسب کرده‌اند و نمره میانگین شفافیت، ۴/۳۳ است. بنابراین، قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیه السلام در مؤلفه شفافیت نمره بالایی دریافت کرده است و از این نظر، عملکرد بسیار مطلب ارزیابی می‌شود. در میان این شاخص‌ها، دارا بودن اطلاعات مناسب در حوزه انرژی با نمره ۴/۴۵ بیشترین و اطمینان از شفافیت اطلاعات و دارا بودن قدرت بهینه داوری مدیریت قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیه السلام به‌طور مشترک با ۲/۲۵ کمترین نمره را دریافت کرده‌اند.

سؤال پنجم تحقیق: ظرفیت‌سازی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیه السلام چه نقشی در تحقق حکمرانی خوب در جمهوری اسلامی ایران ایفا کرده است؟

براساس اطلاعات جدول (۵) و طبق آزمون t تک نمونه‌ای انجام‌شده ملاحظه می‌شود که میانگین نقش ظرفیت‌سازی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیه‌السلام در تحقق حکمرانی خوب $۰/۴۱$ ، در سطح $\alpha = ۰/۰۵$ ، با درجه آزادی ۱۹ بالاتر از میانگین فرضی جامعه (۳) و $t = ۱۷/۵۶$ بالاتر از مقدار t بحرانی است. در نتیجه نقش ظرفیت‌سازی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیه‌السلام در تحقق حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران در سطح بالا گزارش شده است ($p < ۰/۰۵$ ، $\bar{x} < ۵$)، همچنین میانگین گویه‌های آن نیز در سطح بالا گزارش شده است ($p < ۰/۰۵$ ، $\bar{x} < ۳/۶۶$).

جدول ۵. نقش ظرفیت‌سازی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیه‌السلام در تحقق حکمرانی خوب و گویه‌های آن

متغیر	تعداد	درجه آزادی	میانگین	انحراف استاندارد	P	آمار t
۱. قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیه‌السلام</small> مهارت‌های لازم مدیران منتصب برای وظایفشان در حوزه‌های انرژی را به‌خوبی تشخیص داده است.	۲۰	۱۹	۴/۵	۰/۶	۰/۰۰۰	۱۱/۰۵
۲. مدیران قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیه‌السلام</small> و اعضای آن خودشان را مستلزم به توسعه مهارت‌های لازم در امر تصمیم‌گیری برای پروژه‌های حوزه‌های انرژی نموده‌اند.	۲۰	۱۹	۴/۳۵	۰/۴۸	۰/۰۰۰	۱۲/۳۳
۳. مدیریت قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیه‌السلام</small> در قبال فرایندهای استخدامی مسئول است؛ به‌گونه‌ای که کمیته‌ای را تشکیل داده تا از حصول اهداف فرایندهای استخدامی در شناسایی و جذب افراد مورد نیاز اطمینان حاصل کند.	۲۰	۱۹	۴/۴۵	۰/۵۱	۰/۰۰۰	۱۲/۷
۴. مدیران جدید قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیه‌السلام</small> از طریق ایجاد قیاس کلی از نقش خود در سازمان، موقعیت‌هایی در جهت توسعه مهارت‌های بیشتر و بروز کردن دانش خود در حوزه انرژی به وجود آورده‌اند.	۲۰	۱۹	۴/۶۵	۰/۴۸	۰/۰۰۰	۱۵/۰۷

۸/۸۵	۰/۰۰۰	۰/۶۵	۴/۳	۱۹	۲۰	۵. اعضای قرارگاه خاتم‌الانبیاء ﷺ در قبال ارزیابی عملکرد خود پاسخگو هستند که این پاسخگویی شامل شناسایی هرگونه نیازهای آموزشی و توسعه‌ای در حوزه‌های انرژی می‌شود.
۱۰/۱۶	۰/۰۰۰	۰/۵۵	۴/۲۵	۱۹	۲۰	۶. مدیران قرارگاه خاتم‌الانبیاء ﷺ به‌طور منظم عملکردها در حوزه‌های انرژی را به‌طورکلی مورد بازبینی قرار می‌دهند که این بازبینی شامل شناسایی روش‌های کاری و دسترسی به اهداف و توافق بر سر طرح‌های عملیاتی است.
۱۷/۵۶	۰/۰۰۰	۰/۳۶	۴/۴۱	۱۹	۲۰	نقش ظرفیت‌سازی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء ﷺ در تحقق حکمرانی خوب

پیوستار (۵): نقش ظرفیت‌سازی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء ﷺ در تحقق حکمرانی خوب و گویه‌های آن

یافته‌های جدول (۵) نشان می‌دهد که قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء ﷺ در مؤلفه ظرفیت‌سازی نمره ۴/۴۱ را کسب کرده است. بنابراین، نقش ظرفیت‌سازی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء ﷺ در تحقق حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران بسیار مطلوب ارزیابی شده است. در میان شاخص‌های مؤلفه شفافیت‌سازی، تشکیل کمیته‌ای توسط مدیریت قرارگاه خاتم‌الانبیاء ﷺ در قبال فرایندهای استخدامی در راستای حصول اهداف با نمره ۴/۶۵ بالاترین نمره و بازبینی منظم عملکرد مدیران قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء ﷺ با نمره ۴/۲۵ کمترین نمره را کسب کرده‌اند. گرچه همه نمرات مؤلفه شفافیت‌سازی بسیار بالا و مطلوب ارزیابی شده است، اما در جهت بهترین عملکرد لازم است قرارگاه شاخص‌های پاسخگو بودن در قبال ارزیابی عملکرد خود و بازبینی منظم عملکرد مدیران را هم ارتقا دهد.

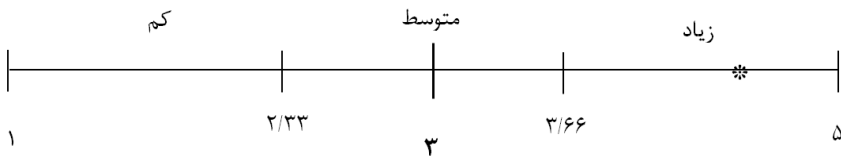
سؤال ششم تحقیق: پاسخگویی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام چه نقشی در تحقق حکمرانی خوب در جمهوری اسلامی ایران ایفا کرده است؟

مطابق جدول (۶) و براساس آزمون t تک نمونه‌ای انجام‌شده ملاحظه می‌شود که میانگین نقش پاسخگویی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام در تحقق حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران ۴/۳، در سطح $\alpha = 0/05$ ، با درجه آزادی ۱۹ بالاتر از میانگین فرضی جامعه (۳) و $t = 8/76$ بالاتر از مقدار t بحرانی است. در نتیجه نقش پاسخگویی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام در تحقق حکمرانی خوب در سطح بالا گزارش شده است ($p < 0/05$ ، $\bar{x} < 5$ ، $p < 0/05$). همچنین میانگین گویه‌های آن نیز در سطح بالا گزارش شده است ($p < 0/05$ ، $\bar{x} < 5$ ، $p < 0/05$).

جدول ۶. نقش پاسخگویی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام در تحقق حکمرانی خوب و گویه‌های آن

متغیر	تعداد	درجه آزادی	میانگین	انحراف استاندارد	P	آمار t
۱. مدیریت قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیهم‌السلام</small> موضع خود و کارمندان را به روشی مشخص نموده که چه کسی و در قبال چه چیزی باید پاسخگو باشد.	۲۰	۱۹	۴/۴	۰/۷۵	۰/۰۰۰	۸/۳
۲. مدیریت قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیهم‌السلام</small> در قبال ذی‌نفعان خود پاسخگو است؛ به‌نحوی که نقطه‌نظرات آنها را دریافت می‌کند و پس از بررسی و اثبات کارا بودن آن را در عمل نیز به کار می‌گیرد.	۲۰	۱۹	۴/۳	۰/۸۶	۰/۰۰۰	۶/۷۲
۳. مدیریت قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیهم‌السلام</small> دارای خطمشی واضح و روشنی در راستای پاسخگویی است و همچنین دارای سیستمی است که بتواند از نحوه ارائه خدمات خود بازخورد بگیرد.	۲۰	۱۹	۴/۴	۰/۶۸	۰/۰۰۰	۹/۲
۴. مدیریت قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیهم‌السلام</small> هر ساله اهداف، طرح‌ها، قراردادهای مالی و به‌طورکلی اطلاعات و خروجی‌های سازمان را به چاپ رسانده و در دسترس مدیران دیگر بخش‌ها حاکمیت و کارشناسان قرار می‌دهد.	۲۰	۱۹	۴/۵	۰/۷۶	۰/۰۰۰	۸/۸۱

۴/۹۴	۰/۰۰۰	۱/۰۳	۴/۱۵	۱۹	۲۰	۵. مدیریت قرارگاه خاتم‌الانبياء ﷺ سیاستی را اتخاذ نموده است که در چه زمان و چگونه کارمندان را در جریان تصمیم‌گیری دخیل نماید.
۴/۸۱	۰/۰۰۰	۱/۰۲	۴/۱	۱۹	۲۰	۶. مدیریت قرارگاه خاتم‌الانبياء ﷺ سیستمی مؤثر را طراحی نموده است که از حقوق کارمندان خود دفاع منطقی به عمل آورد.
۸/۷۶	۰/۰۰۰	۰/۶۶	۴/۳	۱۹	۲۰	نقش پاسخگویی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبياء ﷺ در تحقق حکمرانی خوب

پیوستار (۶): نقش پاسخگویی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبياء ﷺ در تحقق حکمرانی خوب و گویه‌های آن

یافته‌های جدول (۴-۸) نشان می‌دهد که پاسخ‌دهندگان به عملکرد قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبياء ﷺ در حوزه پاسخگویی نمره بالای $\frac{3}{4}$ داده‌اند که بیان‌کننده نمره عالی قرارگاه است. در میان شاخص‌های شش‌گانه پاسخگویی، طراحی سیستمی در راستای دفاع منطقی کارمندان از حقوقشان و سیاست مدیریت قرارگاه خاتم‌الانبياء ﷺ مبنی بر دخیل بودن کارمندان در تصمیم‌گیری‌ها به‌ترتیب با نمرات $4/10$ و $14/15$ کمترین نمرات را کسب کرده‌اند. بنابراین لازم است که مدیران قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبياء ﷺ در راستای بهبود و تقویت عملکرد قرارگاه در این حوزه‌ها راهکارهای لازم و مقتضی را اعمال کنند.

سؤال هفتم تحقیق: قانونمندی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبياء ﷺ چه نقشی در تحقق حکمرانی خوب

در جمهوری اسلامی ایران ایفا کرده است؟

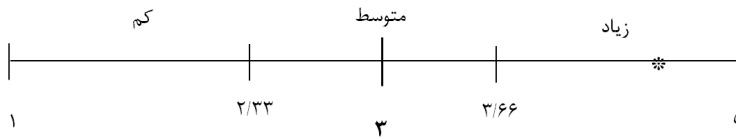
براساس اطلاعات جدول (۷) ۴ و طبق آزمون t تک نمونه‌ای انجام‌شده ملاحظه می‌شود که میانگین نقش قانونمندی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبياء ﷺ در تحقق حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران $4/62$ ، در سطح $\alpha = 0/05$ ، با درجه آزادی ۱۹ بالاتر از میانگین فرضی جامعه (۳) و $t = 13$ بالاتر از مقدار t بحرانی است. در نتیجه نقش قانونمندی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبياء ﷺ در تحقق حکمرانی

خوب در سطح بالا گزارش شده است ($p < 0/05$, $\bar{x} < 5$, $3/66$). همچنین، میانگین گویه‌های آن نیز در سطح بالا گزارش شده است ($p < 0/05$, $\bar{x} < 5$, $3/66$).

جدول ۷. نقش قانونمندی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام در تحقق حکمرانی خوب و گویه‌های آن

متغیر	تعداد	درجه آزادی	میانگین	انحراف استاندارد	P	آمار t
۱. مشارکت قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیهم‌السلام</small> در مناقصه‌ها و مزایده‌ها در چهارچوب موازین قانونی است.	۲۰	۱۹	۴/۵۵	۰/۶	۰/۰۰۰	۱۱/۴۶
۲. قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیهم‌السلام</small> در انجام پروژه‌های حوزه انرژی، موازین حقوقی و قانونی را رعایت می‌کند.	۲۰	۱۹	۴/۷	۰/۴۷	۰/۰۰۰	۱۶/۱۷
۳. قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیهم‌السلام</small> در پرداخت حقوق، دستمزد و مزایای کارگران و کارمندان و پیمانکاران، طبق قانون عمل می‌کند.	۲۰	۱۹	۴/۵	۱	۰/۰۰۰	۶/۷
۴. قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیهم‌السلام</small> نسبت به دیگر نهادها و دستگاه‌های همسو در ساخت پروژه‌های حوزه انرژی، حمل و نقل و آب و نیرو، هیچ‌گونه مزیت ناعادلانه‌ای ندارد.	۲۰	۱۹	۴/۶۵	۰/۵۸	۰/۰۰۰	۱۲/۵۶
۵. ساختار قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیهم‌السلام</small> دارای چهارچوب‌های قانونی مناسب و عادلانه است که بی‌طرفانه اعمال می‌شود و حامی تمام و کمال حقوق کارکنان و مردم است.	۲۰	۱۹	۴/۶۵	۰/۷۴	۰/۰۰۰	۹/۹
۶. نهادهای بازرسی و حقوقی نسبت به عملکرد مدیران و کارکنان قرارگاه خاتم‌الانبیاء <small>علیهم‌السلام</small> کاملاً بی‌طرفانه و قانونی عمل می‌کنند.	۲۰	۱۹	۴/۷	۰/۷۳	۰/۰۰۰	۱۰/۳۷
نقش قانونمندی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء <small>علیهم‌السلام</small> در تحقق حکمرانی خوب	۲۰	۱۹	۴/۶۲	۰/۵۵	۰/۰۰۰	۱۳

نقش قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء علیه السلام در توسعه زیرساخت‌های انرژی کشور و تأثیر آن بر حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران ۳۵۰۰۰۰

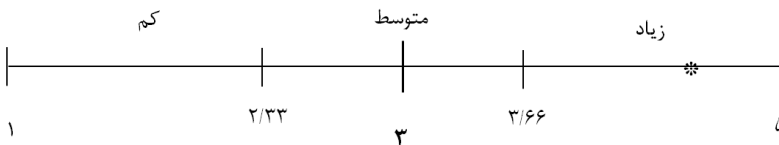

پیوستار (۷): نقش قانون‌مندی قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء علیه السلام در تحقق حکمرانی خوب و گویه‌های آن
سؤال اصلی تحقیق: قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء علیه السلام در توسعه زیرساخت‌های انرژی کشور و حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران چه نقشی ایفا کرده است؟

مطابق جدول (۸) و براساس آزمون t تک نمونه‌ای انجام‌شده ملاحظه می‌شود که میانگین نقش قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء علیه السلام در توسعه زیرساخت‌های انرژی کشور و حکمرانی خوب $4/44$ ، در سطح $\alpha = 0/05$ با درجه آزادی ۱۹ بالاتر از میانگین فرضی جامعه (۳) و $t = 18/006$ بالاتر از مقدار بحرانی است. در نتیجه نقش قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء علیه السلام در توسعه زیرساخت‌های انرژی کشور و حکمرانی خوب در سطح بالا گزارش شده است ($0/05 < p < 5 < \bar{x} < 3/66$).

جدول ۸. نقش قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء علیه السلام در توسعه زیرساخت‌های انرژی کشور و حکمرانی خوب

متغیر	تعداد	درجه آزادی	میانگین	انحراف استاندارد	P	آمار t
نقش قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء <small>علیه السلام</small> در تأمین زیرساخت‌های انرژی کشور و حکمرانی خوب	۲۰	۱۹	۴/۴۴	۰/۳۵	۰/۰۰۰	۱۸/۰۰۶

پیوستار (۸): نقش قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء علیه السلام در توسعه زیرساخت‌های انرژی کشور و حکمرانی خوب

۵. کارایی و اثربخشی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام در پروژه پالایشگاه ستاره خلیج فارس

از آنجاکه سیاست کاهش خام‌فروشی جزء سیاست‌های کلی کشور شده بود، ایده ساخت یک پالایشگاه بزرگ میعانات گازی با ظرفیت ۳۶۰ هزار بشکه در روز در سال ۱۳۸۵ در وزارت نفت عملیاتی شد. سپس قرار می‌شود کنسرسیومی متشکل از شرکت آلمانی «گلدن گروپ»، شرکت ایتالیایی «اسنم پروژتی» و شرکت‌های ایرانی «تهران جنوب» و شرکت «مهندسی مشاور بینا» پالایشگاه ستاره خلیج فارس را به مبلغ ۲ میلیارد و ۶۰۰ میلیون یورو در مدت ۴۸ ماه بسازند.

در تیرماه ۱۳۸۷ دو شرکت آلمانی و ایتالیایی تحت تأثیر فشارهای بین‌المللی از پروژه خارج می‌شوند. تا این مرحله مطالعات و طراحی پایه و مهندسی پروژه هم انجام شده بود که حدود ۵ درصد پروژه است. در سال ۱۳۸۸، پروژه ساخت پالایشگاه ستاره خلیج فارس با رکود بزرگی مواجه می‌شود. در مقطعی، هیچ پولی به پروژه تزریق نمی‌شود. برخی پیمانکاران داخلی از پروژه خداحافظی می‌کنند. وضعیت رکود تا اواسط سال ۸۹ ادامه می‌یابد. در این زمان، حرکت پروژه آغاز می‌شود. البته بیشتر در بخش انعقاد قراردادهای خرید تجهیزات، ساخت آبگیر و خط لوله. با این همه، کل پروژه ساخت پالایشگاه ستاره خلیج فارس (پالایشگاه، آبگیر و خط لوله) تا بهمن ماه ۱۳۸۹، مجموعاً حدود ۳۸ درصد پیشرفت کرده است (زندى، ۱۳۹۶، ص ۴).

در بهمن ماه سال ۱۳۸۹، اعضای هیئت‌مدیره شرکت پالایشگاهی ستاره خلیج فارس دور هم جمع می‌شوند و تصمیم می‌گیرند تا قرارگاه خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام به اعضای کنسرسیوم ساخت پالایشگاه اضافه شود. قرارگاه خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام با یک شرکت به نام «فرا دست انرژی فلات» وارد پروژه می‌شود. بدین ترتیب، ۹۰ درصد سهام کنسرسیوم ساخت پالایشگاه در اختیار قرارگاه قرار می‌گیرد و شرکت‌های «تهران جنوب» با ۶ درصد سهام و «مهندسی مشاور بینا» با ۴ درصد سهام در کنسرسیوم باقی می‌مانند. در حقیقت شرکت «فرا دست انرژی فلات» به دلیل دور زدن تحریم‌ها ایجاد می‌شود. به دلیل پیشرفت ۸۰ درصدی خط لوله ۴۰۰ کیلومتری عسلویه به بندر عباس و ساخت آبگیر، شرکت پالایشگاهی ستاره خلیج فارس، این دو بخش پروژه را به کنسرسیوم واگذار نمی‌کند و خودش آن را به اتمام می‌رساند (زندى، ۱۳۹۶، ص ۴).

۵-۱. جنبه‌های کارایی و اثربخشی پالایشگاه ستاره خلیج فارس

عنصر مهم در مبحث کارایی صرف کمترین زمان برای تکمیل کار است. در ساخت و تکمیل پروژه ستاره خلیج فارس قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء (ع) از اواخر سال ۱۳۸۹ وارد پروژه شد و در سال ۱۳۹۶ پروژه به اتمام رسید. این درحالی است که قبل از ورود قرارگاه خاتم‌الانبیاء (ع) تنها ۳۸ درصد پروژه پیشرفت کرده بود. در مبحث اثربخشی، پروژه پالایشگاه ستاره خلیج فارس آثار و پیامدهای مطلوب متعددی داشته است. از جمله این آثار مثبت می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

✓ تولید ۴۰ میلیون لیتر معادل ۳۵ درصد تولید روزانه بنزین کشور که بیان‌کننده نقش راهبردی پالایشگاه در تأمین امنیت انرژی کشور است.

✓ ابر پالایشگاه ستاره خلیج فارس به منظور حفظ و استمرار عملیات برداشت گاز از میدان مشترک پارس جنوبی و کاهش آلاینده‌های محیط زیستی و تضمین خودکفایی کشور در تأمین فرآورده‌های راهبردی انرژی با دریافت روزانه ۴۲۰ هزار بشکه میعانات گازی، وظیفه خطیر تأمین بخش عمده‌ای از سبد سوخت کشور را عهده‌دار است.

✓ پالایشگاه، روزانه ۴۰ میلیون لیتر بنزین، ۱۵۰۰ تن گاز مایع، ۱۶ میلیون لیتر نفت‌گاز و محصولات دیگر از جمله نفت سفید، گوگرد و انواع نفتا و حلال را تولید می‌کند.

✓ این پالایشگاه که بزرگ‌ترین پالایشگاه میعانات گازی جهان است، افزون بر خودکفایی کشور در تولید فرآورده بنزین توانسته است عنوان نخستین صادرکننده بنزین تاریخ صنعت نفت را از آن خود کند. ✓ شرکت نفت ستاره خلیج فارس با برطرف کردن و حل مشکلات و تنگناهای مسیر صادرات در تلاش است نقاط هدف صادراتی و کشورهای متقاضی را با همکاری ارگان‌های ذی‌ربط به‌منظور گسترش فعالیت سرمایه‌گذاران خارجی در عرصه صادرات و ایجاد ظرفیت‌های جدید صادراتی با سرآمد شدن در بخش صادرات شناسایی کند و این مهم را هدف کاری و توسعه سازمانی خود قرار داده است.

✓ با رویکردها و برنامه‌ریزی‌های راهبردی، صادرات این شرکت از طریق مرزهای دریایی رونق یافته است و مقدار فراوانی از فرآورده‌های ویژه تولیدی پالایشگاه با رعایت منافع و مصالح شرکت و حفظ اقتدار ملی، از این مسیر صادر شده و سود و ارزآوری برای کشور به همراه داشته است (انرژی پرس، ۱۴۰۲).

✓ با تصویب طرح «افزایش ظرفیت و رفع موانع تولید سه فاز موجود»، شاهد افزایش ۱۲۰ هزار بشکه‌ای دریافت خوراک روزانه از ۳۶۰ به ۴۸۰ هزار بشکه میعانات گازی در روز خواهیم بود که این مسئله نقشی اساسی در تأمین خوراک پتروشیمی‌های کشور خواهد داشت.

نکته قابل توجه اینکه ستاره خلیج فارس به‌عنوان بزرگ‌ترین پالایشگاه میعانات گازی جهان جایگاهی استراتژیک در توازن انرژی کشور و منطقه ایفا می‌کند و توانسته است ایران را از واردکننده بنزین به صادرکننده بالقوه این محصول استراتژیک تبدیل کند.

نتیجه‌گیری

با توجه به جایگاه و اهمیت حکمرانی خوب در توسعه و پیشرفت جوامع، بدیهی است که حکومت‌ها، دولت‌ها و نهادها به‌دنبال اجرای این الگو و عملی کردن شاخص‌های آن باشند. قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام هم به‌عنوان یک نهاد و بازوی اقتصادی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۶۸ به دستور رهبر معظم انقلاب تأسیس شد. این نهاد اقتصادی مشارکت فعالی در انجام و تکمیل پروژه‌های حوزه نفت و گاز، راه و شهرسازی، آب و نیرو و... داشته است و ارزیابی عملکرد آن اهمیت بسزایی دارد.

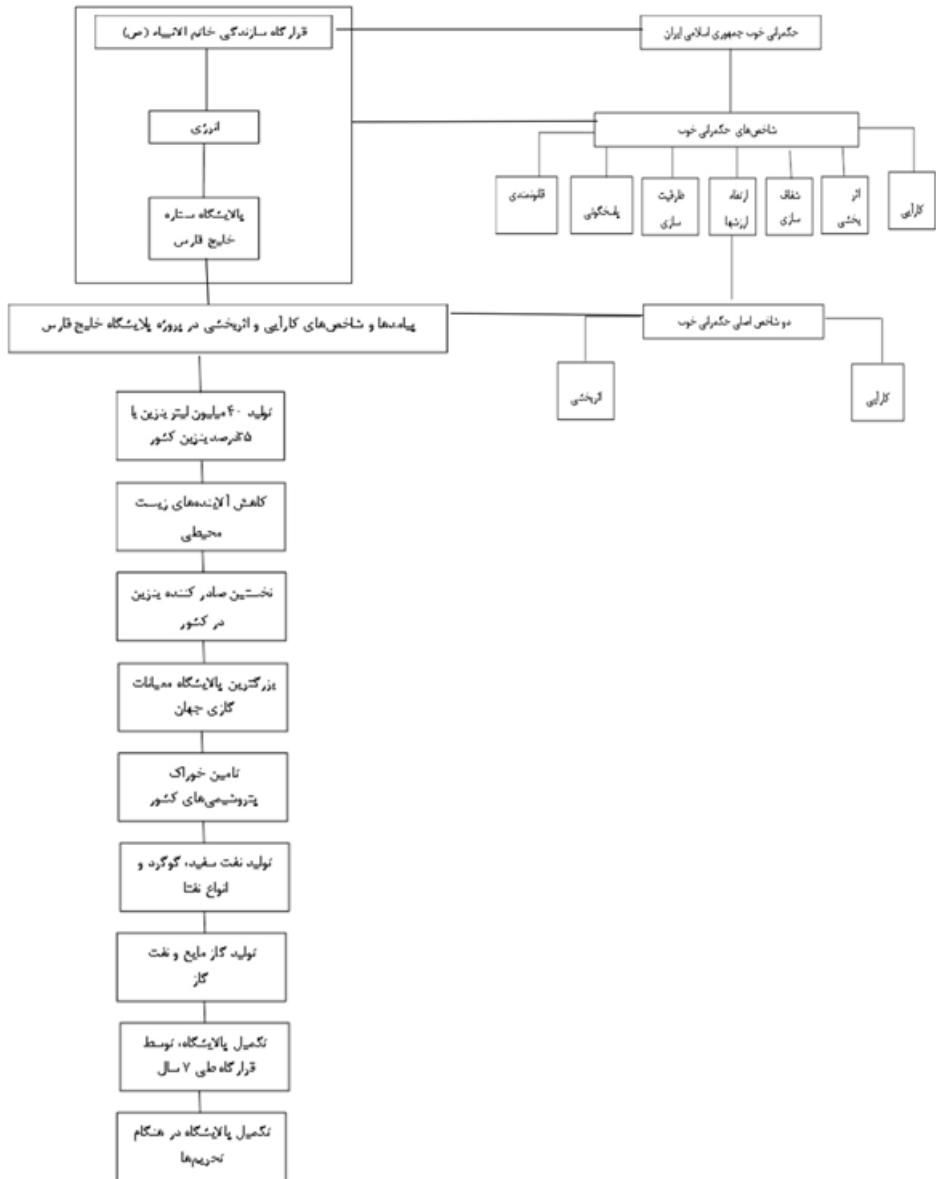
در این پژوهش برای بررسی عملکرد قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام در حوزه انرژی و جایگاه آن به‌عنوان یک نهاد در حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران، از دو روش استفاده شد. در روش اول، پرسش‌نامه ۴۲ سؤالی حکمرانی خوب با انتخاب هفت شاخص کارایی، اثربخشی، ارتقای ارزش‌ها، ظرفیت‌سازی، شفاف‌سازی، پاسخگویی و قانونمندی، بین جامعه آماری ۲۰ نفره تقسیم شد و مخاطبان به پرسش‌ها پاسخ گفتند. تجزیه و تحلیل داده‌های پرسش‌نامه نشان می‌دهد که قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام در همه هشت شاخص حکمرانی خوب، نمره بالاتر از ۴ دریافت کرده است که بیان‌کننده این نکته است که قرارگاه در شاخص‌های کارایی، اثربخشی، ارتقای ارزش‌ها، ظرفیت‌سازی، شفاف‌سازی، پاسخگویی و قانونمندی در حوزه‌های نفت و گاز، راه و شهرسازی و آب و نیرو، عملکرد بسیار مطلوبی داشته است.

همچنین، عملکرد قرارگاه در ساخت و تکمیل پالایشگاه ستاره خلیج فارس گویای آن است که

نقش قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیه السلام در توسعه زیرساخت‌های انرژی کشور و تأثیر آن بر حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران ۳۹۰۰۰۰

پیشرفت این پروژه طی ۶ سال، ۳۷ درصد بوده است. با تشدید تحریم‌ها و خروج پیمانکاران خارجی، وزارت نفت ادامه پروژه را به قرارگاه خاتم‌الانبیاء علیه السلام می‌سپارد و قرارگاه موفق می‌شود در مدت ۵ سال پروژه را تکمیل کند. اکنون هم پالایشگاه ستاره خلیج فارس با تولید بیش از ۵۰ میلیون لیتر بنزین، تأمین فرآورده‌های راهبردی انرژی، افزایش ۱۲۰ هزار بشکه‌ای دریافت خوراک روزانه از ۳۶۰ به ۴۸۰ هزار بشکه میعانات گازی، خودکفایی و صادرات بنزین، کاهش آلاینده‌های زیست محیطی، تأمین خوراک پتروشیمی‌های کشور و تولید نفت مایع و نفت گاز، نقش مهمی در توسعه صنعت نفت و گاز و پتروشیمی داشته است و این امر بیان‌کننده کارایی و اثربخشی پروژه‌ای است که توسط قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیه السلام ساخته شده است.

مقایسه این پژوهش با پژوهش‌های مرتبط نشان می‌دهد که قائد و دیگران (۱۴۰۴) به این نتیجه رسیده‌اند که اثر حاکمیت قانون بر بهره‌وری انرژی در مقایسه با سایر شاخص‌های حکمرانی بیشتر است، تحقیق میرزایی (۱۴۰۲) نشان می‌دهد که حکمرانی خوب روند یا هدفی که باید بتواند فقر، ناامنی و تبعیض را از میان بردارد و همچنین، محیطی را ایجاد کند که سازمان‌های مدنی، بخش بازرگانی، شهروندان خصوصی و دیگر نهادهای موجود خود را مالک روند توسعه و مدیریت بخش‌ها بدانند. همچنین، تحقیق بهرامی و دیگران (۱۳۹۹) نشان می‌دهد که الگوی حکمرانی خوب در ایران به دنبال نقش حداقلی دولت و توانمندسازی نهادهای مدنی و بخش خصوصی می‌باشد. اما نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که عملکرد قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیه السلام در حوزه انرژی با وجود نمرات بالا در هفت شاخص حکمرانی خوب یعنی کارایی، اثربخشی، شفاف‌سازی، ارتقای ارزش‌ها، پاسخگویی، قانونمندی و ظرفیت‌سازی خوب بوده است. همچنین، عملکرد قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیه السلام در تکمیل ساخت پالایشگاه خلیج فارس نشان می‌دهد که کارایی و اثربخشی این قرارگاه بسیار مطلوب و دارای پیامدهای مثبتی برای اقتصاد و حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران بوده است.

نمودار (۱) مدل تحلیلی عملکرد قرارگاه خانم الانبیا (ص) در حوزه انرژی و نقش آن در تحقق

حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران

منابع

- ادیبی‌نیا، علی. (۱۴۰۲). مرور نظام‌مند رهبری معنوی و بهره‌وری سرمایه انسانی؛ کلید موفقیت و رشد سازمانی. مطالعات دین، معنویت و مدیریت، ۱۰(۱۹)، ۱۴۳-۱۷۴. doi:10.30471/174-143 rsm.2024.9939.1325
- امامی، محمد و شاکری، حمید. (۱۳۹۴). حکمرانی خوب و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، پژوهشنامه حقوق تطبیقی، ۱(۲)، ۲۵-۵۷. doi:10.22080/lps.2015.1704
- انرژی پرس (۱۴۰۲). پالایشگاه ستاره خلیج فارس ۳۵ درصد از بنزین ایران را تولید می‌کند. موجود در: <https://energypress.ir/>
- بهرامی، محمد باقر؛ اکبرزاده، فریدون؛ شهابی، روح‌الله و جلال‌پور، شیوا. (۱۳۹۹). حاکمیت قانون و پیامدهای حقوقی حکمرانی خوب در ایران. پژوهش‌های سیاسی جهان اسلام، ۳۷، ۲۹-۴۷. 20. doi:1001.1.23222980.1399.10.4.3.0
- تقوایی، علی‌اکبر، و تاجدار، رسول (۱۳۸۸). درآمدی بر حکمروایی خوب شهری در رویکرد تحلیلی. مدیریت شهری، ۷(۲۳)، ۴۵-۵۸.
- جوادی‌ارجمند، محمد جواد و آقایی، حامد. (۱۴۰۴). تأثیر شاخص‌های حکمرانی خوب بر توسعه علم و فناوری: مطالعه موردی سنگاپور. سیاست، ۷۵، ۶۱۹-۶۴۶. doi: 10.22059/jpq.2025.375785.1008175
- خانباشی، محمد؛ زاهدی، شمس‌السادات، و الوانی، سید مهدی. (۱۳۹۰). پاسخگویی؛ بستری برای تقویت اعتماد عمومی. نظم و امنیت انتظامی، ۲(۴)، ۲۹-۵۴.
- زندی، رضا. (۱۳۹۶). ستاره خلیج فارس چطور شروع شد؟ چگونه تمام شد؟، وبگاه شانا، موجود در: <https://www.shana.ir/news/276499/>
- سرمد، زهره؛ بازگان، عباس و حجازی، الهه. (۱۳۹۳). روش‌های تحقیق در علوم رفتاری. تهران: آگه.
- علیمردانی، لیلیا. (۱۳۹۸). بررسی سیر تحول مدیریت مبتنی بر ارزش. مجله رویکردهای پژوهشی نوآورانه به مدیریت. دوازدهمین کنفرانس ملی و هشتمین کنفرانس بین‌المللی مدیریت فناوری و نوآوری، ۲(۱۴)، ۱۳-۲۳.

- فرهادی، محمد و برخورداری، زینب. (۱۳۹۲). ارتباط بین ارزش‌های سازمانی و اخلاق. پژوهش‌های اخلاق، ۶(۲)، ۷۲-۹۱. doi:20.1001.1.22287264.1392.6.20.4.3
- قاضی‌زاده، سید ضیاء‌الدین؛ خسروی، فریدون و لونی، کریم. (۱۳۹۹). شاخص‌های ارزیابی مدیریت دانش در سازمان‌های پروژه‌محور با استفاده از روش کارت امتیازی متوازن (BSC) نمونه پژوهش: معاونت عمران قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام. مدیریت دانش سازمانی، ۸، ۵-۶۲. doi:10.47176/smok.2020.1146
- قائد، ابراهیم؛ نیاوند، حسن. و دشت‌بانی، یاور. (۱۴۰۴). اثر شاخص حکمرانی خوب بر ارتقای بهره‌وری انرژی در ایران. اقتصاد دفاع و توسعه پایدار، ۳۷، ۱۴۹-۱۷۵. doi:404.10.37.6.4
- کریمی مله، علی و رهام، احسان. (۱۴۰۱). شاخص‌های حکمرانی خوب جمهوری اسلامی ایران در اجرای برنامه‌های پنج‌ساله توسعه (مطالعه موردی سند هفتم توسعه). پژوهش ملل، ۸۵، ۷-۲۶.
- مردانی شهر بابک، محمد و کلهری، میلاد. (۱۴۰۰). مدل چابک‌سازی زنجیره تأمین سازمان‌های پروژه‌محور (مطالعه موردی: قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء). مدیریت بهره‌وری، ۱۵(۴)، ۱۳۷-۱۵۸.
- مرکز مال‌میری، احمد. (۱۳۸۵). حاکمیت قانون، مفاهیم، مبانی و برداشت‌ها. تهران: نشر مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
- میدری، احمد و خیرخواهان، جعفر. (۱۳۸۳). حکمرانی خوب بنیان توسعه. تهران: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
- میرزایی، سید طاها. (۱۴۰۲). نقش حکمرانی خوب و اصلاح ساختاری در پیشرفت ایران. همایش الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت: واکاوی مفاهیم و نظریه‌های رایج توسعه و تجارب ایران و جهان به سوی نظریه اسلامی ایرانی پیشرفت، ص ۸۷۸-۸۵۴.
- نیکوکار، غلام‌محسین؛ حصیرچی، امیر و عبادی، رفیع. (۱۳۹۶). طراحی الگوی واپایش راهبردی طرح‌های کلان قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء علیهم‌السلام. راهبرد دفاعی، ۱۵(۴)، ۱۶۵-۱۹۴.
- واحدی، سعید؛ حاتمی، محمد رضا و موسوی، سیدمحمد. (۱۴۰۲). مدل‌سازی حکمرانی خوب در جمهوری اسلامی. جامعه‌شناسی سیاسی انقلاب اسلامی، ۴(۲)، ۸۳-۱۰۵.

- هاشمی، سیدمحمد (۱۳۸۴). حقوق بشر و آزادی‌های اساسی. تهران: نشر میزان.

References

- Adībī Niyā, 'A. (1402 H.sh./2023). Murūr-i niẓāmand-i rahbarī-yi ma'navī wa bihrih-varī-yi sarmāyih-'i insānī; kelīd-i mowaffaqiyat wa rushd-i sāzmānī [A systematic review of spiritual leadership and human capital productivity: The key to organizational success and growth]. Muṭālī'āt-i Dīn, *Ma'naviyyat wa Mudīriyyat*, 10(19), 143-174. doi: 10.30471/rsm.2024.9939.1325 [In Persian]
- 'Alīmardānī, L. (1398 H.sh./2019). Barrasī-yi sīr-i taḥawwul-i mudīriyyat-i mubtanī bar arzish [Examining the evolution of value-based management]. *Duvāzdahumīn Kunfirāns-i Millī wa Hashtumīn Kunfirāns-i Bayn al-Milālī-yi Mudīriyyat-i Fannāwarī wa Nūāwarī*, 2(14), 13-23. Retrieved from <https://civilica.com/l/9476/> [In Persian]
- Bahrāmī, M. B., Akbarzādih, F., Shahābī, R., & Jalālpūr, Sh. (1399 H.sh./2020). Ḥākimiyyat-i qānūn wa payāmadhā-yi ḥuqūqī-yi ḥukmrānī-yi khwb dar Īrān [Rule of law and the legal consequences of good governance in Iran]. *Pizhūhishhā-yi Siyāsī-yi Jahān-i Islām*, 37, 29-47. DOR: 20.1001.1.23222980.1399.10.4.3.0 [In Persian]
- Caves, R. W. (2005). *Encyclopedia of the city*. Routledge.
- Claussen, C. (2011). Capacity building for governance. Retrieved from https://calgary-unitedway.org/wp-content/uploads/2019/03/capacity_building_for_governance_a_literature_review.pdf
- Dictionary.com. (2011). Effectiveness. Retrieved from <http://dictionary.reference.com/browse/effectiveness>
- Emāmī, M., & Shākerī, H. (1394 H.sh./2015). Ḥukmrānī-yi khwb wa qānūn-i asāsī-yi Jumhūrī-yi Islāmī-yi Īrān [Good governance and the constitution of the Islamic Republic of Iran]. *Pizhūhishnāmih-'i Ḥuqūq-i Taṭbīqī*, 1(2), 25-57. doi: 10.22080/lps.2015.1704 [In Persian]
- Farhādī, M., & Barkhūrdārī, Z. (1392 H.sh./2013). Irtibāṭ bayn arzishhā-yi sāzmānī wa akhlāq [The relationship between organizational values and ethics]. *Pizhūhishhā-yi Akhlāq*, 6(2), 72-91. DOR: 20.1001.1.22287264.1392.6.20.4.3 [In Persian]
- GovOS. (2024). The importance of transparency in government. Retrieved from <https://govos.com/blog/the-importance-of-transparency-in-government/>

- Hāshimī, S. M. (1384 H.sh./2005). Ḥuqūq-i bashar wa āzādihā-yi asāsī [Human rights and fundamental freedoms]. Tehran: Nashr-i Mīzān. [In Persian]
- iapm. (2025). Efficiency? Effectiveness? What is the difference? Retrieved from <https://www.iapm.net/en/blog/efficiency-effectiveness-difference>
- Inclusiveinfra. (2025). Governance and capacity building. Retrieved from <https://inclusiveinfra.github.org/action-areas/governance-and-capacity-building>
- Inirzhī Pirs (1402 H.sh./2023). Pālāyishgāh-i Sitārih-i Khaltj-i Fārs 35 darṣad az binzīn-i Īrān rā tawlīd mīkunad [Persian Gulf Star Refinery produces 35% of Iran's gasoline]. Retrieved from <https://energyexpress.ir/> [In Persian]
- Javādī Arjamand, M. J., & Āqāyī, Ḥ. (1404 H.sh./2025). Ta'thūr-i shākhshā-yi ḥukmrānī-yi khwb bar tawsi'ih-i 'ilm wa fannāwarī: muṭālī'ih-i mawridī-i Singāpūr [The impact of good governance indicators on science and technology development: A case study of Singapore]. *Siyāsat*, 75, 619-646. doi: 10.22059/jpq.2025.375785.1008175 [In Persian]
- Karīmī Mallih, 'A., & Ruhām, E. (1401 H.sh./2022). Shākhshā-yi ḥukmrānī-yi khwb-i Jumhūrī-yi Islāmī-yi Īrān dar ijrā-yi barnāmihā-yi panjsālih-i tawsi'ih (muṭālī'ih-i mawridī sanad-i haftum-i tawsi'ih) [Good governance indicators of the Islamic Republic of Iran in implementing five-year development plans: Case study of the seventh development plan]. *Pizhūhish-i Milal*, 85, 7-26. [In Persian]
- Karmer, L. (2025). Effectiveness vs. efficiency: What's the difference? Retrieved from <https://www.grammarly.com/blog/commonly-confused-words/effectiveness-vs-efficiency/>
- Khānbāshī, M., Zāhidī, Sh. al-S., & Alvānī, S. M. (1390 H.sh./2011). Pāsukhū'tī; bas-tarī barā-yi taqwīyat-i i'timād-i 'umūmī [Accountability: A platform for strengthening public trust]. *Naẓm wa Amniyyat-i Iẓtirārī*, 2(4), 29-54. [In Persian]
- Mardānī Shahr Bābak, M., & Kalharī, M. (1400 H.sh./2021). Mudil-i chābaksāzī-yi zan-jīrih-i ta'mīn-i sāmānhā-yi prūzhīh-miḥwar (muṭālī'ih-i mawridī: Qarārgāh-i Sāzandigī-yi Khātām al-Anbiyā) [An agility model for the supply chain of project-based organizations: Case study of Khatam al-Anbiya Construction Headquarters]. *Mudiriyyat-i Bihrihvarī*, 15(4), 137-158. [In Persian]
- Markaz-i Mālmīrī, A. (1385 H.sh./2006). Ḥākimiyyat-i qānūn: Mafāhīm, mabānī wa bardāshthā [Rule of law: Concepts, foundations, and interpretations]. Tehran: Markaz-i Pizhūhishhā-yi Majlis-i Shawrā-yi Islāmī. [In Persian]

- Mīdrī, A., & Khayrkhāhān, J. (1383 H.sh./2004). *Ḥukmrānī-yi khwb bunyān-i tawsī'ih* [Good governance: The foundation of development]. Tehran: Markaz-i Pizhūhish-hā-yi Majlis-i Shawrā-yi Islāmī. [In Persian]
- Mīrzāyī, S. T. (1402 H.sh./2023). *Naqsh-i ḥukmrānī-yi khwb wa iṣlāḥ-i sākhṭārī dar pišraft-i Īrān* [The role of good governance and structural reform in Iran's progress]. *Humāyish-i Algow-i Islāmī-yi Īrānī-yi Pišraft: Wākāwī-yi mafāhīm wa nazariyyihā-yi rāyij-i tawsī'ih wa tajārub-i Īrān va jahān bih sū-yi nazariyyih-'i Islāmī-yi Īrānī-yi pišraft*, 854-878. [In Persian]
- Nīkūkar, Gh., Ḥaṣīrchī, A., & 'Ibādī, R. (1396 H.sh./2017). *Ṭarāḥī-yi algow-i wāpāyish-i rāhburdī-yi ṭarḥhā-yi kalān-i Qarārgāh-i Sāzandigī-yi Khātam al-Anbiyā* [Designing a strategic control model for mega-projects of Khatam al-Anbiya Construction Headquarters]. *Rāhburd-i Difā'ī*, 15(4), 165-194. [In Persian]
- OHCHR. (2025). About good governance. Retrieved from <https://www.ohchr.org/en/good-governance/about-good-governance>
- Pacific. (n.d.). What is good governance? Retrieved from <https://www.pacificp.org/sites/default/files/good-governance.pdf>
- Patel, P. (2021). Efficacy, effectiveness, and efficiency. *National Journal of Community Medicine*, 12(02), 33-39.
- Qā'id, I., Nīyāwand, Ḥ., & Dashtbānī, Y. (1404 H.sh./2025). *Aṣar-i shākhis-i ḥukmrānī-yi khwb bar irtiqā-yi bihrihvarī-yi inirzhī dar Īrān* [The effect of good governance indicators on enhancing energy productivity in Iran]. *Iqtisād-i Difā' wa Tawsī'ih-'i Pāydār*, 37, 149-175. DOR: 20.1001.1.30607531.1404.10.37.6.4 [In Persian]
- Qāzizādih, S. Z., Khusrawī, F., & Lūnī, K. (1399 H.sh./2020). *Shākhshā-yi arzyābī-yi mudriyyat-i dānish dar sāzmānhā-yi prūzhih-miḥwar bā istifādih az ravish-i kārt-i imtiyāzī-yi mutavāzin (BSC) namūnih-'i pizhūhish: Mu'āwiniyyat-i 'umrān-i Qarārgāh-i Sāzandigī-yi Khātam al-Anbiyā* [Indicators for evaluating knowledge management in project-based organizations using the Balanced Scorecard (BSC) method: Case study of the Construction Deputy of Khatam al-Anbiya Construction Headquarters]. *Mudriyyat-i Dānish-i Sāzmānī*, 8, 5-62. doi: 10.47176/smok.2020.1146 [In Persian]
- Sarmad, Z., Bāzargān, 'A., & Hījāzī, A. (1393 H.sh./2014). *Ravishhā-yi taḥqīq dar 'ulūm-i raftārī* [Research methods in behavioral sciences]. Tehran: Āgāh. [In Persian]

- Taqvāyī, 'A. A., & Tājdār, R. (1388 H.sh./2009). Darāmadī bar ḥukmrānī-yi khwb-i shahrī dar rūykard-i taḥlīlī [An introduction to urban good governance in an analytical approach]. *Mudīriyyat-i Shahrī*, 7(23), 45-58. [In Persian]
- UCLG-ASPAC. (2021). Good governance: Definition and characteristics. Retrieved from <https://uclg-aspac.org/good-governance-definition-and-characteristics/>
- Vāḥidī, S., Ḥātāmī, M. R., & Mūsawī, S. M. (1402 H.sh./2023). Mudilsāzī-yi ḥukmrānī-yi khwb dar Jumhūrī-yi Islāmī [Modeling good governance in the Islamic Republic]. *Jāmi' ahshināsī-yi Siyāsī-yi Inqilāb-i Islāmī*, 4(2), 83-105. [In Persian]
- Weiss, T. G. (2000). Governance, good governance and global governance: Conceptual and actual challenges. *Third World Quarterly*, 21(5), 795-814.
- Zandī, R. (1396 H.sh./2017). Sitārih-'i Khalīj-i Fārs chegūneh shurū' shud? Chegūneh tamām shud? [How did Persian Gulf Star begin? How did it end?]. Shānā. Retrieved from <https://www.shana.ir/news/276499/> [In Persian]